

#7-8

(90-92) /2018

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДКИ
УЧАСНИКИ ВІЙСЬКОВОГО ПАРАДУ
ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
ФОТО ДМИТРА БУЧКА

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

ЗМІСТ

- 6 Випуск - 2018. Перший бойовий
- 8 Сержант. Командир взводу. Курсант Академії
- 12 Закон про національну безпеку. Що він змінює і навіщо це Україні?
- 20 «Бої за Степанівку були найважчим періодом за всю мою історію війни...»
- 22 «Вихід із війни» не менша, якщо не більша проблема, аніж «входження у війну»
- 26 «Вдома про війну не говоримо»

31

Офіцерське звання за рік навчання

35

Готуємо офіцерів не для запасу, а для війська

36

Нато і Росія. Військова відповідь Альянсу на загрози з боку Москви

ОФІЦЕР
УКРАЇНИЖурнал Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра СагайдачногоРедактор
Ігор МАХНО
Редакційна
колегія:
Павло ТКАЧУК
Антон
МИРОНОВИЧ
Ігор МОСЕЙЧЕНОКДизайн та
верстка:
Ірина
ШАПОВАЛОВАДумка редакції не
завжди збігається
з
думкою авторів.
Відповідальність
за
достовірність
інформації несуть
автори.Редакція залишає
за собою право
використовувати,
редагувати та
скорочувати
матеріали.
Листи, рукописи,
фотоматеріали не
рецензуються і не
повертаються.Листування з
читачами – лише
на
сторінках
журналу.При використанні
матеріалів
поширення
на журнал
обов'язкове.Журнал
зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України.
Свідоцтво
про державну
реєстрацію:
серія
КВ № 17548-
6398Р
від
17.03.2011 рокуАдреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Героїв
Майдану, 32E-mail: asvpress@gmail.com
Інтернет: <http://www.asv.gov.ua>Віддруковано
в друкарні
Національної
академії
сухопутних військ
імені гетьмана
Петра
СагайдачногоОбсяг – 10 друк.
арк.
Замовлення
№71
від
27.08.2018р.
Наклад –
500 прим.

Честь. Україна. Відвага.

Aut vincere, aut mori.

Scientia vinces.

Docendo discimus

ДОРОГІ ДРУЗИ!

24 серпня – День проголошення Незалежності України – назавжди увійшов в історію, як одна з найдорожчих святинь українського народу. Це особлива дата, адже саме 27 років тому ми проголосили, що стали державою, про яку впродовж століть мріяли українці і за свободу та самостійність якої під час історичних вторгнень та війн, довгих десятиліть радянського режиму, постійно вели непримириму боротьбу.

1991 року ми сповістили світу, що тернистий та тривалий історичний шлях до утвердження повноправної держави – подолано! Відтоді розпочалася розбудова країни, однак цей процес був не таким безболісним, як видавалося на початках. Україну роз'їдала корупція, залежність від північного сусіда, олігархія ... Проте, дві новітні революції засвідчили: українці ніколи не змиряться з несправедливістю та насильством.

Нині ми доводимо своє право на Незалежність у боротьбі з російським агресором. Ми захищаємо нашу землю, щоб здійснити глибинні перетворення в державі, які забезпечать Україні сталий економічний поступ та інтеграцію до європейської спільноти. Кращі сини та доньки, а серед них і наші вихованці, зі зброєю у руках мужньо і гідно протистоять ворогу, відстоюють наш суверенітет і наше право самостійно обирати майбутнє для України.

Я пишаюся також, що в Академії опановують героїчну професію офіцера ті, хто свято вірить у нашу Перемогу, і серед них – військовослужбовці, які ще вчора боронили нашу землю від ворожих посягань. Командування, офіцери та науково-педагогічні працівники Академії докладуть усіх зусиль, аби ви, наші вихованці, отримали ґрунтовні знання та гідні навички, які знадобляться вам для нашої Звитяги! Вірю, ви продовжите справу новітніх українських героїв!

У цей день бажаю всім нам єдності і наснаги у спільній праці для зміцнення та розквіту могутньої Української держави! Не маю жодних сумнівів, що ми відновимо суверенітет країни та її Незалежність, і наша споконвічна мрія та мета буде надійно захищена Збройними Силами України!

**Начальник Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
генерал-лейтенант Павло ТКАЧУК**

МИ – ГАРАНТИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Нині День Незалежності набув свого справжнього історичного значення і став правдивим святом для всіх патріотів України. Адже упродовж чотирьох років на Сході держави триває війна, у ході якої українські воїни відстоюють її територіальну цілісність та підтверджують усьому світу незламність українського духу!

Напередодні свята курсанти Академії на запитання: « А що для тебе означає День Незалежності України?» – поділилися своїми роздумами.

Хрещатиком крокують курсанти Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Київ. 24 серпня 2018р.

Фото Дмитра Бучка

Молодший сержант Владислав КОСАЧ

Україна – це моя Батьківщина з її драматичною та суперечливою історією, але з надзвичайно дружними та працелюбними людьми, чудовою та щедрою природою. І тим приємніше усвідомлювати, що українці впродовж століть робили усе можливе, аби країна стала незалежною, а народ жив у мирі та добробуті.

Так, починаючи з 1991 року, ми крок за крок утверджувалися у своїй незалежності, але, на жаль, так не дійшли кінцевої мети: ворог прийшов на нашу землю... І тепер я і мої товариші по навчанню разом з усіма захисниками нашої держави несемо відповідальність за майбутнє нашого народу. Ми не дозволимо ворогу розірвати Україну, посварити нас, зробити так, аби ми не увійшли у європейське співтовариство, а відтак не жили вільно і заможно.

Переконаний: лише спільними зусиллями на фронті і в тилу ми здатні зберегти нашу незалежність, рідну мову і культуру, наші традиції і майбутнє, за яке віддавали й віддають своє життя справжні українці. Пам'ятаймо: ніхто не захистить Україну, якщо цього не зробимо ми!

Курсант Володимир ЛЕМЕЩУК

Вочевидь, тоді, в 1991 році, для переважної більшості українців проголошення Незалежності асоціювалося з майбутньою економічно незалежною та могутньою державою, де люди матимуть достойне життя. Та час показав інше... Сумно, що за чверть століття ми так і не стали європейською країною. А коли таки вийшли на шлях, який повинен був привести нас до європейської спільноти, розпочалася війна... Не до вподоби Росії, що невдовзі ми змогли б жити гідно, тому й розпочали вони цю агресію, яка не лише віддаляє нас від омріяного, але й забирає життя українців, які боронять нашу Незалежність. Та врешті-решт ми здолаємо ворога, як зовнішнього, так і внутрішнього, доведемо, що з кожним роком Україна буде міцнішою, що власне і забезпечить нам мирне життя, на яке очікують українці.

Сержант Юрій СМІАН

Це особливий день, про який мріяло не одне покоління українців. Та чи справдилися наші надії, коли два з лишнім десятиліття ми тупцювали на місці і не робили конкретних кроків у напрямку вільного і заможного європейського життя? Так, ми начебто позбулися від надмірної опіки Москви, від «феесбешних» переслідувань, від цензури тощо. Та ось повної незалежності здобути так і не змогли. Як на мене, через брехливість політиків, свавілля чиновників, олігархію, корупцію, продажність суддів, бажання прислуговувати «старшому брату». На жаль, і після Майдану обраний шлях так і не призвів до кращого життя. Навпаки, війна на Сході ще більше позначилася на наших проблемах. І лише, коли до влади прийдуть справжні патріоти та фахівці, коли ми позбудемося усього, що заважає нам стати рівними серед європейських держав, коли перемажемо у війні, ми зможемо впевнено проголосити, що Україна – незалежна держава!

Курсант Юрій СВЯТИЙ

Здобуття Незалежності – величний крок для України і українців, які століттями прагнули її. І для мене це – особливе свято, передусім за нинішніх умов, коли агресор та сепаратисти прагнуть будь-що розшматувати нашу державу. Ми повинні докласти усіх зусиль, аби не втратити Україну, адже незалежність протягом значного відрізка історії давалася нам нелегко, як нелегко вона відстоюється нині, а на вівтар нашої свободи покладені життя кращих синів та дочок! І дуже важливо, щоб кожен з нас міг сказати, що живемо ми у незалежній Україні, в державі, де панує спокій, мир, а небо безхмарне і чисте!

Курсант Юрій САЮК

Як і впродовж століть, нинішня Незалежність виборюється на полі бою. На жаль, не подобається нашому північному сусіду, що жили ми мирно і без крові, що наші устремління були скеровані на Захід, до європейської спільноти. Відтак і нинішню Незалежність святкуємо дещо з полиновим присмаком, з гіркотою від втрати кращих українців, які боронили свободу України. Але я вірю у світле майбутнє нашої держави, вірю, що і ми наблизимо нашу перемогу! Саме для цього навчаємося військової справи, аби не лише дати гідну відсіч ворогу, але й змусити його запам'ятати на усе подальше життя: українці – нескорена нація, яка ніколи не відмовиться від свого права жити мирним і щасливим життям!

Молодший сержант служби за контрактом Дмитро МОСКАЛЮК

З одного боку – це дійсно свято Незалежності, за яку боролися і гинули мільйони українців упродовж усієї нашої історії, як роблять це нині сини та доньки на Сході України. Саме там, на Донбасі, виборюється наше право мати свою незалежну державу, говорити своєю рідною мовою, мати власну культуру, Героїв. Бій іде за цивілізоване життя, європейський вибір, за небажання бути «молодшим братом», сировинним додатком. А з іншого, сумно усвідомлювати, що серед моїх співвітчизників ще, на жаль, достатньо таких, хто бажає повернутися у минуле. І це при тому, що наочно пересвідчуємося чи не щодня, яке життя у людей на Заході! Я докладатиму усіх зусиль, аби стати фаховим офіцером і долучитися до захисту України, яка, вірю, стане повноправним членом європейської спільноти.

Цьогорічний випуск лейтенантів у Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного називають першим бойовим. Адже під час урочистого ритуалу омріяні дипломи отримали ті юнаки, які вступили до вишу у 2014-му, безпосередньо прибувши із зони збройного протистояння російському агресору на Сході України.

Випуск – 2018. Перший бойовий

Привітали випускників Командувач Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-полковник Сергій Попко, голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка, голова Львівської обласної ради народних депутатів Олександр Ганущин, міський голова Львова Андрій Садовий, директор департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України генерал-майор Микола Садовський, представники центральних органів законодавчої та виконавчої влади, дипломатичних представництв інших держав в Україні, військовослужбовці збройних сил країн-членів НАТО, керівники силових структур регіону, командири військових

частин й установ Львівського гарнізону, духовенство, а також рідні та близькі лейтенантів.

Цьогоріч перше офіцерське звання отримали три з половиною сотні вихованців навчального закладу. Серед них – 25 учасників бойових дій на Сході України. Восьмеро з них за мужність та професіоналізм у протистоянні з ворогом відзначені державними нагородами. Орденами «За мужність» III ступеня нагороджені учасники боїв за Слов'янськ лейтенанти Андрій Пец, Іван Голубка, Юрій Горбатюк, Іван Талпа та Вадим Масовець. За звитягу, виявлену в боях за Слов'янськ, медаллю «Захиснику Вітчизни» нагороджені лейтенанти Володимир Карпета та Віталій Цуньовський. А лейтенант

Юрій Манецький – медаллю «Захиснику Вітчизни» за виявлену мужність у боях за Савур-Могили.

П'ятеро випускників завершили навчання з відзнакою та золотою медаллю. Це лейтенанти Андрій Пец, Олександр Шерихов, Євгеній Гаврилов, Тарас Йосипчук та Анна Новак. Дипломи з відзнакою отримали ще 26 випускників.

Пліч-о-пліч у строю вишикувались молоді офіцери – командири підрозділів механізованих й танкових військ, ракетних військ та артилерії, підрозділів інженерних військ, а також фахівці з морально-психологічного забезпечення. Більшість із них поповнять лави Сухопутних військ Збройних Сил України. Понад два десятки лейтенантів продовжать службу в Десантно-штурмових військах ЗС України, ще майже 20 – у Військово-Морських Силах, двоє проходили службу у Силах спеціальних операцій Збройних Сил України. Чимало з них, після становлення на первинних посадах та злагодження у підрозділах, відбудуть для виконання завдань за призначенням у район проведення Операції об'єднаних сил.

До речі, з часів заснування і до сьогоdnішнього дня Академією здійснено понад 80 випусків офіцерів. За роки незалежності України це вже

25-й випуск молодих лейтенантів та четвертий у Національній академії сухопутних військ за роки війни.

Понад три з половиною сотні випускників Національної академії сухопутних військ за мужність і героїзм, виявлені під час бойових дій на сході України, відзначені державними нагородами. А кожен п'ятий український воїн-захисник, – випускник Академії, серед яких 9 наших вихованців удостоєні високого звання – Герой України.

У переддень урочистого ритуалу випускникам вручили погони з першими офіцерськими зірочками. А ввечері у гарнізонному храмі Святих Апостолів Петра і Павла відбулось богослужіння за участю керівництва Національної академії та вихованців вишу, яке провів головний військовий капелан Львівської Архієпархії УГКЦ та настоятель Гарнізонного храму отець Степан Сус.

Сержанти. Командир взводу. Курсант Академії

Сьогодні сержанти Богдан Макаров навчається на факультеті бойового застосування військ.

– Один з найкращих курсантів.

Учасник бойових дій на Сході України. Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня. Під час перебування в АТО протягом року був командиром танкового взводу, – так охарактеризував Макарова заступник начальника факультету по роботі з особовим складом підполковник Сергій Гуцалюк.

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

Мене одразу вразило: молодший командир – і на офіцерській посаді?.. Та, виявляється, тут немає жодної помилки: у танковому батальйоні підполковника Валерія Дуріхіна (нині полковник, старший викладач кафедри вогневої підготовки, – прим. Авт.), просто бракувало офіцерів взводної ланки, і Богдана, який вже мав чималий службовий та бойовий досвід, відповідним наказом призначили взводним.

Макаров був призваний до війська 2011-го року. Закінчив навчальний підрозділ, проходив службу на посадах механіка-водія, командира танка Т-64БВ у 51-й окремій механізованій бригаді (з 2015-го року 14 омБр, – (прим. авт.), а згодом уклав контракт з Міністерством оборони України.

У травні 2014-го Богдан пройшов бойове хрещення в зоні Антитерористичної операції. Відтоді Схід України став для нього місцем кількарічного перебування на неоголошеній війні. За його словами, важко перерахувати географічні точки, в яких довелося брати участь у бойових діях... Та Волноваха, Рубіжне, Северодонецьк, Лисичанськ, Мар'їнку, Красногорівку, Щастя, Станцію Луганську, Красний Лиман, Старобельськ, Слов'янськ, Часів Яр, Трьохізбенку не забути ніколи!

Танковий батальйон було розкидано по Луганській та Донецькій областях, адже, як правило, танкісти виконували завдання в якості приданих до інших підрозділів сил.

3 липня Богдан справедливо вважає своїм другим днем народження...

Макаров розповідає, що тоді сепаратисти залишили свої позиції у Рубіжному, Северодонецьку і українські військовики почали просуватися далі. Надійшов наказ про зачистку Лисичанська, з якого потрібно було остаточно вибити терористів. «Ми тримали ворога у кільці та вирішили звужувати його з двох боків, – пригадує Богдан, – та терористи раптово підірвали міст через Сіверський Донець, що був на нашому шляху. У відповідь ми вирушили ліворуч, до іншої переправи, щоб дістатися міста. Просувались таким чином: спочатку мій Т-64, позаду БМП та півсотні вояків-добровольців з батальйону «Чернігів». Відстань між нашими машинами складала метрів сто, не більше. Та в якусь мить перед БМП стався вибух... Ми не зупинялися і продовжували наступ, а відтак відірвалися від добробатівців та БМП майже на кілометр. Терористи не гаяли часу: обстрілювали наш танк з БРДМ, який невдовзі ми таки уразили уламково-фугасним пострілом із гранатометів. Це були чеченські бойовики. Танк витримав шість влучань із РПГ та три із «Мухи», адже ворог бив у лоба».

З урахуванням того, що майже закінчився боекомплект, Т-64 розвернувся та почав рух у напрямку бронегрупи, яка вела бій із сепаратистами. Коли танкісти дісталися своїх, сержанти Макаров, зістрибнувши з броні, отримав поранення у

правий бік: поряд з танком розірвалася ворожа міна. «Контузія II-го ступеня та пошкоджене чотирма уламками плече», – так діагностували пізніше поранення лікарі Северодонецької міської лікарні, в яку доправили Богдана з поля бою. Три смертельно небезпечних уламки узяв на себе «бронік»...

– Три уламки хірургам вдалося видалити, а четвертий таки залишився у моєму тілі, – розповідає Богдан. – Він і досі нагадує мені про той бій. Лікарі оперувати не наважуються, адже уламок застряг біля самісінького нерва.

Там, у міській лікарні, Богдан почув, що у закладі працюють рідні сепаратистів. І їх чимало. Ніхто не гарантує, що можуть зробити укол, від якого не прокинешся. «Будь обережним!» – радили йому. Саме тому юнак зробив усе можливе, аби його скерували до військового госпіталю у Луцьку. Діставався туди самотужки.

У рідному краї (народився Богдан у Любомилі, тут навчався у школі), одужання та реабілітація військовика пришивдились. Цим завдячує не лише начальнику госпіталю полковнику медичної служби Олександрю Хоменку, іншим лікарям, але й матері, Катерині Василівні, дружині Емілії. Вже за три місяці сержант повернувся у свою рідну танкову частину. А далі – знову протистояння з ворогом під Артемівським, Дебальцевим, Мар'їнкою та Станцією Луганською...

28 червня 2017-го сержант Богдан Макаров, лицар ордена «За мужність» III ступеня, приїхав до Львова. Вступати до Національної академії сухопутних військ йому порадив заступник командира танкового батальйону майор Олександр Лебукорський. «Сьогодні ти – командир взводу, а завтра до нас прийдуть лейтенанти і повернешся на посаду командира танка, яку, гадаю, ти вже давно переріс. Їдь на навчання, маєш усі задатки стати справжнім офіцером, командиром!», – підбадьорив офіцер.

І Богдан зробив так, як порадив майор. І жодним чином не шкодує. Зі вступними іспитами з математики, української мови, історії України та фізичної підготовки впорався, незважаючи на те, що школу закінчив майже 10 років тому. Улюбленими дисциплінами вважає «Управління діями механізованих підрозділів», «Тактику», «Вогневу підготовку», «Бойову систему виживання воїнів». З великим бажанням працював під час двох польових виходів, незабутнім видався 30-кілометровий марш-

кидок, цікавими – усі заняття з опанування стрілецької зброї. Як і всі його одногрупники, завдячує цьому науково-педагогічним працівникам полковникам Андрію Міхіну, Валерію Дуріхіну, капітану Максиму Волкову.

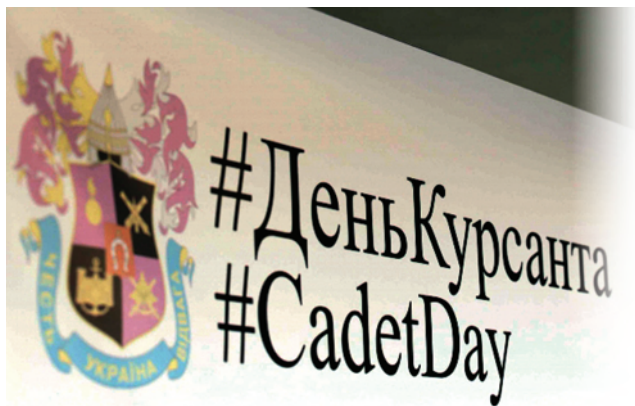
Є у сержанта Макарова серед однокурсників й чимало друзів. Найчастіше спілкується з молодшим сержантом Ігорем Васильковим та старшим солдатом Валерієм Пінегою. Обидва учасники бойових дій і вирізняються неабияким армійським гартом. А ще на першому курсі у житті Богдана відбулась неймовірно цікава подія: майже два тижні він, як учасник АТО, проходив медичну та психологічну реабілітацію у Грузії. «Це – чарівний та незабутній куток Закавказзя, – ділиться спогадами Богдан. – З Києва до Тбілісі ми дістались літаком. У Церовані, на базі Збройних Сил Грузії, нам допомагали досвідчені лікарі цієї дійсно братньої держави. Майже щодня нам влаштовували екскурсії. Тбілісі, Вардзія (Варджа), Боржомі – незабутні враження! Цікавою була зустріч із Героєм України, учасником збройного протистояння на Донбасі Володимиром Жемчужовим. Він громадянин нашої держави, народжений на Луганщині. Коли розпочалась російська агресія проти України, повернувся на Батьківщину і у боротьбі за її незалежність і недоторканність втратив обидві руки. Мужня, сильна людина. Наш справжній бойовий побратим».

...Під час нашої з Макаровим розмови, я не цікавився про те, які думки були у нього там, на війні, коли дивився смерті в обличчя. Не акцентував й на тому, що матиме достатньо років, коли отримає перше офіцерське звання, адже далеко не юнак на відміну від переважної більшості курсантів. Богдан сам мимоволі торкнувся цієї теми: «Мрія – вона для того й мрія, щоб досягти її. Коли це станеться, не важливо. Головне – впевнено йти до неї, бути чесним, правдивим, гідним звання захисника Вітчизни! Щоб тобою пишалися твої рідні та близькі!»

У квітні у сім'ї старшого сержанта сталася визначна подія: народився син Марко – Макаров-молодший. Тож побажаємо малюкові рости сильним, здоровим і щасливим, щоб у всьому він наслідував приклад свого батька, який вже довів, що Україна для нього – понад усе!

«Мрія – вона для того й мрія, щоб досягти її. Коли це станеться, не важливо. Головне – впевнено йти до неї, бути чесним, правдивим, гідним звання захисника Вітчизни! Щоб тобою пишалися твої рідні та близькі!»

День курсанта для майбутніх офіцерів розпочався із шикування на плацу та урочистого підняття Державного прапора. Як і минулого року в якості начальників та командирів були не офіцери, а сержанти та курсанти. Саме вони упродовж дня, так би мовити, керували парадом! І забігаючи наперед, зазначимо, що це їм вдалося!..

У «КЕРМА» – КУРСАНТИ

– До свята ми готувалися із зав'язкою, обов'язково враховували всі моменти минулорічного дійства. Відверто кажучи, поставало достатньо питань, які потребували передусім вирішення та сприяння з боку керівництва вишу. З допомогою наших наставників ми поступово долали їх, – розповідає голова ради сержантів Академії, учасник АТО, лицар ордена «За мужність» III ступеня старший сержант Вадим Швед. – Це свято дійсно досить молоде і започатковане лише минулого року. Тому ми намагалися максимально залучити кожного курсанта, аби він запропонував конкретно щось своє до загальної атмосфери урочистостей. Тим більше, що це дійство не пов'язане із навчанням, а є своєрідною розрядкою, можливістю гарно відпочити у колі друзів, дівчат, дружин та дітей.

Однією із головних родзинок свята став курсантський флешмоб. Для цього вихованці вишу перешикувалися, виклавши на плацу гасло: «Разом – сильні!» та у супроводі військового оркестру виконали відому пісню «До-

рога на Схід». І хоча все виглядало чітко відлагодженим, приміром учасник АТО сержант Віталій Максимкін не приховує, що коли розпочався флешмоб, дуже хвилювався, аби не забути слова, не розгубитися, не підвести товаришів.

За словами тимчасово виконуючого обов'язки заступника начальника Академії по роботі з особовим складом підполковника Антона Мироновича, за основу нинішнього дійства було взято практичні настанови наших іноземних колег.

«У Збройних Силах України наставали нові часи і вони вимагають нових традицій. Тому вже вдруге у нашому навчальному закладі проводиться це свято, ініційоване, здебільшого, самими курсантами. Цього року, як і минулого, майбутні офіцери подавали свої пропозиції щодо того, яким би вони хотіли бачити цей день, як би хотіли відпочити особисто, і що їх взагалі цікавить», – зазначив офіцер.

Приміром, для гостей, серед яких були й представники іноземних

армій, зокрема військовослужбовці ЗС Канади, курсанти підготували змістовну культурну програму, в якій було все, що насправді цікаве і драйвове. Спершу перед головним корпусом вихованці вищу продемонстрували присутнім свою майстерність у виконанні прийомів рукопашного бою, а вже опісля безпосередньо на плацу відбувся справжній «бій»: майбутні офіцери, серед яких чимало учасників бойових дій, продемонстрували свої вміння та навички із знешкодження групи озброєних «терористів».

Згодом ведучий радіо «FM-Галичина» Михайло Корнев запросив винуватців та гостей свята взяти участь у різноманітних конкурсах та змаганнях. Найбільш галасливою виявилася локація біля Центру культури та дозвілля, де кожен з охочих мав можливість у караоке продемонструвати присутнім свої вокальні здібності. Також усі бажаючі могли відвідати мобільний планетарій та ознайомитися із віддаленими куточками нашої Галактики і Всесвіту.

Звичайно, чималу глядацьку аудиторію зібрали й

спортивні змагання, де кожен охочий міг перевірити свою влучність у стрільбі з лука або у кидках м'яча у баскетбольне кільце, позмагатися у жимі штанги, армрестлінгу тощо.

А ось справжня баталія розгорнулася на футбольному полі, де курсанти протистояли своїм старшим колегам-офіцерам. У перерві між матчами для гравців і вболівальників виконувала чудові пісні відома співачка Маріанна Ільків.

Цього дня курсанти були ще й у ролі екскурсоводів, адже розповідали рідним та близьким про альма-матер, показували аудиторії, де навчаються, казарми, де відпочивають, ідальною, де харчуються.

Як водиться, на кожному святі традиційно прийнято дарувати подарунки. У присутності всього курсантського складу переможців змагань та конкурсів нагороджувало керівництво Академії. Курсанти отримали чимало цікавих та оригінальних подарунків, зокрема квитки до кінотеатрів міста, аквапарку, тощо.

Ірина САМΠΑН,
воєнний кореспондент, авторка та ведуча програм :
«Хроніки Донбасу», «Ранкова хвиля» і «Київ-Донбас».
Колишня головна редакторка військового радіо
Міноборони – «Армія FM».
Закінчила КНУКІМ за спеціальністю тележурналіст-
телеведучий, працювала на Еспресо-TV, Громадському
радіо. Сьогодні журналіст телеканалу 112

ЗАКОН ПРО НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ.

Що він змінює і навіщо це Україні?

Цей документ визначає рух України у напрямку Євросоюзу та НАТО. У тексті, окрім усього іншого, йдеться про розвиток держави навіть в умовах воєнного конфлікту, а в деяких положеннях і про дії в умовах воєнного стану. Новий Закон життєво необхідний для розвитку армії та всього силового блоку країни.

Війна на сході України та окупація частини її території, які почалися з 2014 року, змусили керівництво держави реформувати оборонний сектор. А без оновленої законодавчої бази це неможливо. Дуже логічно і цілком природно, що закон про національну безпеку, написаний під час реальної війни і за допомогою іноземних радників, відрізняється від законів про ту ж безпеку та оборону країни на початку 2000-х. У його прикінцевих положеннях вказано, що після прийняття цього закону втрачають свою чинність три вже чинних: ЗУ «Про основи національної безпеки України» 2003 року, ЗУ «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» 2003 року і ЗУ «Про організацію оборонного планування» 2005 року.

Щоб зрозуміти, навіщо було приймати новий закон, якщо є аж три, так би мовити, старих, порівняймо ці документи. Насамперед зазначимо, що у новому документі достатньо життєво необхідного для розвитку армії та всього силового блоку, одразу видно, що викинули, а що додали.

Крім того, для наочності проілюстрували Закон, щоб краще запам'ятався.

Що принципово нового в Законі України «Про національну безпеку»?

Текст, окрім усього іншого, передбачає розвиток держави навіть в умовах воєнного конфлікту, а в деяких положеннях і дії в умовах воєнного стану. Автори (документ подано Президентом України) прописали, хто кому буде підпорядковуватися, хто за що відповідатиме і хто буде нести відповідальність.

Щодо оборонного бюджету України – це буде планування на основі спроможностей. Максимально ефективне використання наявних коштів і розумна ієрархія пріоритетів: «на що ми сьогодні витрачаємо кошти – на що в наступному періоді – скільки залишилося – як ми можемо правильно використати залишок». Так планують у НАТО, і цьому Україну вчать іноземні радники. «Коли ви йдете до магазину зі своєю дитиною і вона хоче три пальта за один раз – червоне, зелене і синє. І червоне пальто – найтепліше. Але дитина хоче зелене, а у вас є гроші тільки на одне пальто. Ми це називаємо

обмеженими ресурсами... Ви не зможете купити всі пальта одночасно, але ви можете купити найкраще – червоне. Необхідно навчитися «вичавлювати сік з лимона», використовувати ресурси за призначенням», – так прояснює дану ситуацію американський старший оборонний радник Стівен Сільверстайн.

Одне із найважливіших положень нового закону – це визначений річний обсяг видатків на фінансування сектора безпеки та оборони. Він має становити не менше 5% від запланованого обсягу ВВП, з яких не менше 3% повинні йти виключно на сили оборони. Розмір видатків на оборонно-промисловий комплекс має бути не менше 0,5%.

Національні

інтереси оптимізували

Порівнюючи новий документ із Законом України «Про основи національної безпеки України» 2003 року, видно, що нині зменшили перелік національних інтересів. Наприклад, у старій версії був пункт «розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу Українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для

Національні інтереси України

Державний суверенітет і територіальна цілісність

Розвиток економіки, громадянського суспільства та зростання рівня та якості життя населення

Інтеграція в ЄС та членство в НАТО

розширеного відтворення населення, збереження та зміцнення інституту сім'ї». Або одним з пріоритетних національних інтересів в Україні було «гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України» (це щодо питання утиску чийхось мов).

Ці поняття для кожного настільки суб'єктивні, що в новому законі вирішили об'єднати їх у три глобальні сфери національних інтересів:

- державний суверенітет і територіальна цілісність;
- розвиток економіки, громадянського суспільства та зростання рівня та якості життя населення;
- інтеграція в ЄС та членство в НАТО.

Сили безпеки й оборони

Сюди входять Міноборони, ЗСУ, МВС, Нацгвардія, Нацполіція, Держприкордонслужба, Державна міграційна служба, Держслужба з надзвичайних ситуацій, СБУ, Управління держохорони, Держслужба спецзв'язку та захисту інформації, Апарат РНБО, розвідувальні органи, центральний орган виконавчої влади щодо військово-промислової політики, інші органи.

Президент України – Верховний головнокомандувач і керує усіма силами безпеки й оборони: оголошує війну та вводить воєнний стан/надзвичайний стан, приймає рішення про загальну або часткову мобілізацію, видає укази, директиви з питань оборони, очолює Раду національної безпеки та оборони, призначає та звільняє секретаря РНБО та його заступників, призначає/звільняє вище командування ЗСУ (за рекомендаціями головнокомандувача) тощо.

У вересні минулого

року Петро Порошенко ввів у дію рішення РНБО «Про Ставку Верховного головнокомандувача».

СВГ – це надзвичайний орган вищого військового управління. Не потрібно плутати з Генеральним або Оперативним штабом, це інше.

А ось Об'єднаний оперативний штаб ЗСУ очолюватиме Командувач об'єднаних сил (призначається/звільняється Президентом України) та підпорядковуватиметься Головнокомандувачу ЗС України. До його обов'язків входить: «планування, застосування й управління об'єднаними силами, відповідальність за набуття спроможностей у сфері управління, зв'язку та обробки інформації, участь у реалізації політики застосування і розгортання сил, розробленні планів». Замисел застосування об'єднаних сил в операціях затверджується Президентом України.

Демократично-цивільний контроль

Українці зможуть контролювати свої Збройні Сили та інші силові структури через громадські організації, депутатів, представників органів влади, яких вони обирають, або через засоби масової інформації, формуючи суспільний

запит на інформацію. Тобто демократичність контролю автоматично закладена у право вибору тих, хто буде безпосередньо здійснювати цей контроль – Парламент та Президент.

Далі все просто. Контроль цивільний, бо його здійснюють цивільні (не військові) люди, які перебувають на посаді прези-

Планування. Основні документи

Стратегія національної безпеки

Стратегія воєнної безпеки

Стратегія громадської безпеки та (розроблюється МВС, про виклики та їхнє попередження)

Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу та реалізує державну військово-промислову політику

Національна розвідувальна проєкція та Центрального органу з питань розвідувальної діяльності

Структура оборонного сектора

дента, в парламенті, РНБО, Кабміні та в органах місцевого самоврядування. З 2019 року цивільним буде очільник оборонного відомства.

Щоб було більш доступнішим: саме Президент України контролює увесь сектор безпеки та оборони через РНБО і секретаря ради. Верховна

Рада України приймає закони і зокрема оборонний бюджет, тобто регулює видатки і їх використання. Парламент також створюватиме тимчасові комісії для розслідування чи контролю питань, які мають суспільний інтерес. Контроль за дотриманням прав і свобод людини в оборонному секторі виконуватиме уповноважений ВР України з прав людини. Посада військового омбудсмена поки що не передбачається.

Щодо ЗМІ. У законі від 2003 року «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» вказано, що засоби масової інформації «сприяють підвищенню престижу служби захисників Вітчизни, зміцненню довіри суспільства до Збройних сил України, інших складових частин Воєнної організації держави, правоохоронних органів». У новому Законі такого немає, бо такі розпорядження можуть існувати для будь-якого державного органу, але не для журналістів!

Планування

Принципова зміна відбудеться власне у підходах до планування, враховуючи зміни у безпековому середовищі (всередині країни, на її

кордонах та ситуацію з суміжними державами) та економічні і фінансові можливості держави. Довгострокове планування (на понад 5 років, у старому законі – на 12 років), згідно із Законом, повинно бути у вигляді наступних документів:

Стратегії національної безпеки, Стратегії воєнної безпеки, Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту (розроблюється МВС про виклики і загрози цивільному населенню та їхнє попередження), Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу (подає Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику) і Національної розвідувальної програми (відповідальний координаційний орган з питань розвідувальної діяльності).

Не так давно очільник оборонного відомства США Джеймс Меттіс закликав Верховну Раду України якнайшвидше ухвалити закон про національну безпеку, що, на його переконання, «забезпечить міцну правову основу для реформ у сфері оборони для підтримки безпечної і демократичної України». Це свідчить про те, що наші закордонні партнери хочуть бачити, на що витрачаються їхні гроші і як використовується все те, що США передає Україні. А це можливо тільки з впровадженням демократичного цивільного і громадського контролю.

Закон обов'язково позначиться на зниженні рівня корупції в оборонному секторі. Він також чітко розмежує повноваження силових відомств і навіть повноваження кожного органу всередині цих відомств. Щоб уникнути дублювання функцій і незрозумілості, хто за що відповідає, хто кому підпорядковується. А це не менш важливо.

ЕНТИ

КИ

и та цивільного захисту
лики і загрози цивільному населенню

промислового комплексу (подає
ї влади, що забезпечує формування
во-промислову політику)

рограма (відповідальний координаційний
ї діяльності)

«За свободу і демократію»

Так називається збірка вибраних статей за авторством Степана Олійника, яка нещодавно поповнила бібліотечний фонд нашої Академії. Для читацької аудиторії це видання цікаве передусім завдяки розширеній інформації про цивільний (громадський) контроль силових структур, а також про те, яким чином здійснюється він у Сполучених Штатах Америки, де це вже давно стало звичним і не викликає якихось заперечень.

Степан Олійник - відомий український громадський діяч з діаспори, доктор політології, полковник армії США у відставці, енциклопедист, видавець, меценат

Ігор МАХНО

В Україні згадана тема завжди була у розряді актуальних. Адже, попри накопичений українським суспільством досвід такого контролю, його не можна вважати вдало застосованим протягом останнього десятиріччя. Інакше у міністерському кріслі керівника оборонної структури України протягом усіх років української незалежності цивільні політики не змінювали б почергово військовослужбовців, і навпаки.

У чому тут річ? Невже українське суспільство так і «не доросло» до розряду цивілізованих і йому перечить передова «технологія державотворення», за якою не може існувати будь-яких непідконтрольних широким верствам населення управлінських чи виконавчих структур, які оплачуються податками того ж населення?

Відповідь не може бути однозначною, адже Україна так і залишається у стадії свого становлення через низку геополітичних причин.

Нагадаю, що ще півтора десятка років тому при Адміністрації Президента України активно працювала спеціально створена робоча група. Вінцем її роботи став збірник про парламентський контроль за Збройними Силами, у якому викладений відповідний досвід європейських країн, зокрема і

стратегія державної безпеки, схваленої згодом в тому числі й у Міноборони. Наскільки мені відомо, необхідного підпису Президента під підготовленим документом так і не з'явилося.

Хоча посаду міністра оборони з перемінним успіхом обіймали політики різного

політичного спрямування. Чим це закінчилося у, наприклад, 2014 році, коли на сході України після анексії Криму не просто запахло порохом, а й розпочалися справжні бойові дії, – ми сьогодні і бачимо, і відчуваємо, як мовиться, на власній шкірі. Невеликий штришок: згаданий текст у вигляді солідної книги «Парламентський контроль...» було вручено кожному депутату тодішнього скликання ВР України, після чого вона стала, скажімо так, раритетною.

Пригадую, на початку 90-х років минулого століття автор збірки «За свободу і демократію» Степан Олійник якимось поцікавився під час проведення круглого столу у моїх колег-військових, як вони сприйматимуть цивільного міністра оборони України? Відносно тривала пауза у до того жвавому спілкуванні красномовно засвідчила: ми не готові до таких «кардинальних змін», до запровадження незвичної для нас традиції бачити на чолі силових структур «безпогонних» очільників. До таких змін не були готові і в інших колишніх радянських республіках, де розпочиналися процеси їх затвердження як незалежних держав.

– Але це – вимога часу, і до цього прийдуть всі країни, що вважають себе демократичними, – обіцяв нам С. Олійник, який на той час виконував обов'язки старшого радника з питань національної безпеки Консультативно-дорадчої ради при Верховній Раді України та консультанта при Міноборони України.

Найкращим підтвердженням його

слів було запровадження цивільного контролю у країнах Східної Європи, таких як Угорщина, Чехія чи Польща. Як незабаром з'ясувалося, реформування українських силових структур, зокрема Збройних Сил, таки розпочалося, і не лише на папері. Відповідальні особи вже опрацьовували відповідні закони, на різних рівнях узгоджувалися директиви та розпорядження, формувалися структурні підрозділи, розроблялися обов'язки для цивільних керівників цих підрозділів. І згодом міністром оборони України було призначено В. Шмарова...

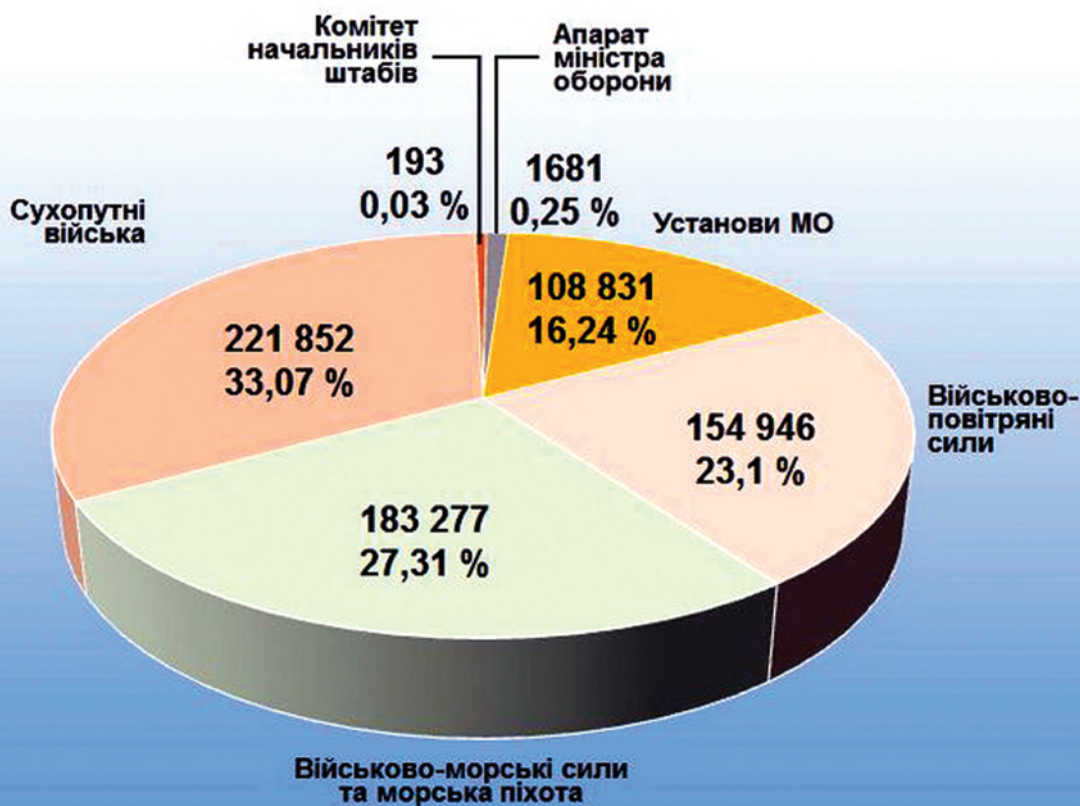
Логіка такого призначення свідчила про наступне: політика держави, в тому числі і військова, повинна визначатися політиками, а обов'язок військовиків, які не повинні перейматися політичними проблемами, – дбати про навченість особового складу Збройних Сил, що відповідає за безпеку держави.

Ось що пише, зокрема, в одній зі своїх статей цієї збірки С. Олійник: «Призначення цивільного міністра оборони не є єдиним шляхом встановлення цивільного контролю за військовими установами. Це тільки частина потрібної системи, яка зазвичай діє в демократичній державі. Ланками цієї системи є парламент, виконавча та судова влада... Парламент здійснює контроль за військовою сферою такими діями: прийняттям основних законів, що створюють військові установи, обмежуючи їх розмір і прерогативу; контролюючи військовий бюджет щорічними асигнуваннями; тримаючи Збройні Сили

Призначення цивільного міністра оборони не є єдиним шляхом встановлення цивільного контролю за військовими установами.

Це тільки частина потрібної системи, яка зазвичай діє в демократичній державі. Ланками цієї системи є парламент, виконавча та судова влада...

Розподіл цивільних фахівців у Міністерстві оборони, % від загальної чисельності

Парламент здійснює контроль за військовою сферою такими діями: прийняттям основних законів, що створюють військові установи, обмежуючи їх розмір і прерогативу; контролюючи військовий бюджет щорічними асигнуваннями; тримаючи Збройні Сили під звітними парламенту; схвалюючи призначення президентом України найвищих посадових осіб в оборонному відомстві; затверджуючи воєнну доктрину».

Автор пояснює важливість такого контролю і роль цивільного міністра оборони в ньому, детально розповідає про системний підхід у національному оборонному плануванні, подає порівняльний аналіз цивільно-військових відносин та їх реалізацію в Україні, описує коло обов'язків державних службовців та їхню відповідальність за ефективність виконання дорученої роботи.

підзвітними парламенту; схвалюючи призначення Президентом України найвищих посадових осіб в оборонному відомстві; затверджуючи воєнну доктрину».

Також, вказує С. Олійник, другою ланкою такого контролю є Президент, який контролює військову сферу своєю посадою Верховного головнокомандувача ЗС, може оголосити війну, воєнний стан у державі, мобілізацію додаткових сил. Що ж саме до судової влади, то вона може бути третьою ланкою цивільного контролю, «в якій цивільні суди ухвалюють рішення про конституційність законодавчих та виконавчих актів... Вона здійснює судовий нагляд для захисту громадянських свобод як цивільних, так і військових членів суспільства».

Подальші процеси нашого державотворення продемонстрували, як і в якому напрямі ми просувалися у справі збройного захисту України, кому з високих посадовців вдалося професійно виконати свої обов'язки, перебуваючи на посаді, зокрема міністра оборони, а хто знеславився і залишив це високе міністерське крісло. Так, були у нас і такі міністри. Але ж у чому річ? Невже ми не здатні крокувати в ногу зі світовою спільнотою? Чи вперто бажаємо дотримуватися встановлених ще радянською системою традицій, коли навіть призначеному на високий пост міністра оборони цивільному партійному керівникові присвоювалося військове звання і вручалися погони (Д. Устінов, на посаді міністра оборони з 1976 по 1984 рік)?

«Погони, так би мовити, підсилювали відповідальність особи, призначеної на таку високу посаду, – пояснював автор цих рядків С. Олійнику. – Вони зайвий раз їй нагадували мало не на рівні підсвідомості про необхідність виконувати обов'язки по-військовому, з повною віддачею і відповідальністю, притаманними саме військовим».

На це посилася автор цих рядків, обговорюючи зі Степаном Олійником тему цивільного контролю і нагадуючи, що у США спостерігався інший приклад, коли успішним президентом з 1953 року по 1961-й був Дуайт Ейзенхауер – генерал, командувач американських військ під час Другої світової. Він досить активно діяв на посаді президента, розв'язував чимало політичних проблем міжнародного рівня, в тому числі вибудовував мирні стосунки з СРСР, які після закінчення Другої світової війни почали погіршуватися.

– Саме на посту американського президента Ейзенхауер переконався, що силові структури держави, її збройні сили повинні бути підконтрольні суспільству, – пояснював своєю чергою Степан Олійник, – хоча цю пропозицію

вже озвучували в США аналітики ще до початку Другої світової.

Наскільки вірним було таке переконання, можна судити з деяких подальших міжнародних подій, таких як: заколот «чорних полковників» у Греції, прихід до влади військовослужбовців у Єгипті чи Чилі – прикладів таких чимало. Щодо того, як зараз намагаються у світі запобігати таким явищам, розповідати також можна не в двох словах, а отже, тема – надзвичайно актуальна.

Розміщені в збірці «За свободу і демократію» статті С. Олійника свого часу друкувалися в різних виданнях, в тому числі українських, таких як журнал «Спостерігач» (Київ), National Security and Defence (Kyiv) тощо. Автор пояснює важливість такого контролю і роль цивільного міністра оборони в ньому, детально розповідає про системний підхід у національному оборонному плануванні, подає порівняльний аналіз цивільно-військових відносин та їх реалізацію в Україні, описує коло обов'язків державних службовців та їхню відповідальність за ефективність виконання дорученої роботи. Ось заголовки деяких статей: «Цивільно-військові стосунки: теорія та реалізація в Україні», «Цивільно-військові відносини. Порівняльний аналіз», «Новий цивільний міністр оборони України – нова фаза у цивільно-військових стосунках?», «Цивільні в оборонному відомстві США».

Свої дослідження, поради і пропозиції автор також підкріплює цікавими історичними розвідками про боротьбу Української повстанської армії за незалежність у 40–50-х роках минулого століття у Закерзонні.

До речі, ця надзвичайно цікава робота, що присвячувалася 50-річчю антиукраїнської акції «Вісла», вперше друкувалася в середині 90-х років у Центральному друкованому органі Міністерства оборони України «Народна армія» і розповідала про мету і методи боротьби повстанців на віковичних українських землях, про здобутки, прорахунки цієї боротьби і жертвність, на яку йшли українці, мріючи про самостійну Україну.

Тим, хто цікавиться зазначеною тематикою, раджу погортати сторінки збірки «За свободу і демократію», щоб самостійно оцінити змістовність і актуальність розміщених статей. Адже писав їх Степан Дмитрович Олійник – колишній полковник армії США, який має ступінь доктора філософії (політології), здобував вищу військову освіту у Командно-штабному коледжі армії США, Національній військовій академії, служив при Штабі армії США та Об'єднаному комітеті начальників штабів.

«Я щасливий, що державі потрібні мої знання»

Те, що в умовах збройного конфлікту на Донбасі особливої актуальності набуває питання забезпечення сучасним озброєнням, доводити не потрібно. Саме завдяки цьому досягається перемога над ворогом, а також зберігається життя українських військовослужбовців. І надзвичайно тішить те, що наші курсанти ще на шляху до отримання першого офіцерського звання долучаються до раціоналізаторської роботи.

Капітан
Юлія ЛІВІНСЬКА

Приміром, на кафедрі ракетно-артилерійського озброєння викладачі спільно із курсантами, які відвідують гурток ВНТК, узявши до уваги первинний досвід використання станцій контрбатареїної боротьби, вирішили підвищити їхню живучість задля збереження життя і здоров'я розрахунків.

Щоб було більш зрозумілим, поясню: основне призначення сучасних радіолокаційних станцій контрбатареїної боротьби – своєчасно виявляти та попереджати провокації ворога на великій відстані, визначати точні координати вогневих позицій мінометів, артилерійських гармат, реактивних систем залпового вогню ворога. Віднедавна Україна отримала від США найсучасніші засоби контрбатареїної боротьби, радары, яких на озброєнні української армії раніше не було.

Ці радіолокаційні станції більш точно визначають координати вогневих позицій противника на відстані до 24-х кілометрів. Радари за траєкторією снаряда блискавично розраховують точку, звідки ведеться вогонь, і артилеристи можуть вчасно зреагувати і ліквідувати вогневу позицію ворога. Одна радіолокаційна станція супроводжує у повітрі понад 20 цілей. Та оскільки досвід використання цих станцій у ЗС України не було, необхідними стали рекомендації щодо їхнього використання.

Один із гуртківців – майбутній артрозвідник курсант Андрій Рівняк. Ще у школі юнак показував добрі результати із технічних наук, брав участь в олімпіадах з фізики, хімії та математики. Уродженець села Розлуч, Турківського району, що на Львівщині, він першим у своїй родині започаткував офіцерську династію. Навчається добре, відгуки про нього від командирів лише позитивні.

Так от, відвідуючи цей гурток вже третій рік, Андрій півтора року працював над рекомендаціями щодо подібних радарів із врахуванням

бойового досвіду у зоні проведення АТО. Його цікавили нюанси щодо підвищення живучості станції, він розробив засоби імітації для введення в оману противника, щоб ворог не зміг здогадатися: чи ця станція є справжньою, а чи ні. Зацікавившись цими дослідженнями, юнак підготував рекомендації командирам взводів щодо використання цих імітаторів в умовах бойових дій.

– Під час проведення будь-якого дослідження головне мати бажання та інтерес, – каже науковий керівник Андрія старший викладач кафедри ракетно-артилерійського озброєння майор Андрій Звонко. – Хлопець до виконання цієї роботи поставився із великою відповідальністю. Він спілкувався із членами розрахунку, які виконували бойові завдання на даних станціях, при цьому чітко дотримувався вимог керівних документів, на підставі яких робив узагальнення і дійшов певного висновку.

Дійсно, тема дослідження була безпосередньо пов'язана із майбутньою спеціальністю Андрія Рівняка. Юнак дослідив цю тему ще на третьому курсі. Актуальність та ґрунтовність його наукової праці була оцінена першим місцем на Всеукраїнському конкурсі студентських робіт, який проходив минулого року у Львові.

До речі, на основі цієї наукової роботи були подані тези доповіді на дві науково-технічні конференції. Про те, що розроблені рекомендації щодо використання цих станцій застосовуються на практиці, Андрій переконався під час свого стажування в 43-ій окремій артилерійській бригаді великої потужності, що на Київщині.

– Я щасливий, що мої знання та дослідження потрібні державі та війську, – каже Андрій, – І в подальшому займатимусь цією справою. До речі, у своїй майбутній магістерській роботі я обов'язково використаю напрацювання наукової роботи, пов'язані із дослідженням імітаторів радіолокаційного сигналу.

Роман ТУРОВЕЦЬ

«Бої під Степанівкою були найважчим періодом за всю мою історію війни...»

Командир механізованої роти старший лейтенант Михайло Кирдан з перших хвилин знайомства підкорює своєю щирістю і позитивом. Та коли дізнаєшся про деякі подробиці його участі в боях 2014 року, розумієш, що перед тобою людина, сповнена неабиякою сміливістю та силою духу
Старший лейтенант Михайло Кирдан: «Люди на війні не повинні втрачати почуття гумору. Тоді стає легше. Якимось нашу позицію добряче накрыли. Знищили БМП, влучили у боєкомплект. Ну, думаю, зараз мої бійці носи повісять. Але дивлюся – нічого, хлопці в доброму гуморі, навіть жартують. Хтось сказав: сміємось – отже, не здаємось!»

Липень 2014-го. Лейтенант Михайло Кирдан щойно закінчив Академію сухопутних військ у Львові й отримав скерування до однієї з механізованих бригад. Кілька

днів пішло на прийняття взводу, і вже за тиждень він був у районі АТО поблизу Саур-Могили, за сім кілометрів від кордону з Російською Федерацією.

Під Докучаєвськом Михайло захопив у полон російського військового. Місцеві жителі, що підтримували Україну, повідомили: на трасі Донецьк–Маріуполь, за кілометр від українського блокпоста стоїть машина, у якій військові в одностроях із шевронами Росії. Михайло швиденько зібрав групу і навідався до тих військових. Їх було двоє. Росіяни помітили українців, почали відстрілюватися. Одного наші знешкодили, а другий був поранений.

– Не встигли ми увійти у Степанівку, як мене викликав командир роти: «Збирай взвод, вирушаємо», – згадує Михайло. – Закинули до БМП боекомплект, воду і трьома машинами виїхали на завдання. Тоді українські підрозділи потрапили в оточення, їм потрібен був коридор. Ми мали стати однією з його ланок.

Наш підрозділ висувався на перехрестя між Победою й Степанівкою, яке належало зачистити від бойовиків. Зупинилися метрів за 600 від нього. Раптом збоку виїхав БТР противника і відкрив по наших вогонь.

– Командир роти відразу загинув. Так я залишився за старшого. Але тоді про це не знав, бо опинився трохи позаду.

Бойовики на перехресті відкрили шквальний вогонь. Зволікати не було часу. «Хто зі мною?» – запитав взводний. Погодився Артем Новак, непоказний на вигляд боєць.

– Хлопчина родом із Рівненської області. Про нього одразу й не скажеш, що має у собі стрижень справжнього чоловіка. А тоді я навіть прізвище його не міг згадати. Але його впевнене «я піду» сумніву не викликало, – продовжує розповідь Михайло.

Хлопці йшли уздовж дороги, обабіч лісосмуги. Метрів за триста побачили на перехресті п'ять-шість осіб у цивільному зі зброєю.

– Ми з Артемом по них – із автоматів, із підствольників. Йшли пробоем, не зупиняючись, – згадує Михайло. – Ті, напевно, навіть не зрозуміли, скільки нас було, відступили. Коли вийшли на перехрестя, викликав ротного по рації, той не відповідав. Я ж не знав, що він загинув... Згодом підтягнувся весь взвод, потім ще танк підійшов.

За кілька годин українців на перехресті накрили з «Градів», на щастя, нікого не зачепило. А вже на світанку посунула піхота противника з БТРом. Кілька пострілів із танка – і їх, як вітром, здуло.

Згодом почали виходити з оточення наші підрозділи. Їх було чимало: близько сотні машин, піхота, прикордонники, міліціонери. По їхніх обличчях можна було зрозуміти, через що їм довелося пройти.

– Хлопці зупинялися, дякували нам. Пам'ятаю, зіскакує один із БМП, звання не було видно. Ми обнялися. Пізніше дізнався, що то був комбат однієї з механізованих бригад. Згодом він став начальником штабу нашої частини.

Ще добу після того Михайло та його бійці утримували перехрестя. Проте, з кожною годиною обстановка погіршувалася – хлопців накривали з «Градів» і ствольної артилерії, підтягувалися ворожі танки і піхота. Від обстрілів і перестрілок підрозділ танув на очах, техніка була знищена, боеприпаси закінчувалися, а підкріплення не підходило. Зв'язку теж не було, тому про обстановку навколо Михайло не знав.

Учорашній курсант опинився в ситуації, коли необхідно самостійно приймати важливі рішення. Завдання ніхто не відміняв, попереду численний і сильний противник, а за спиною бійці, які мовчки дивилися на молодого лейтенанта, очікую-

чи його команд...

– Я вирішив відходити, – згадує про минуле Михайло, – як з'ясувалося, це було правильно. Потім ми утримували один із блокпостів на роздоріжжі біля Степанівки. Противник сунув з трьох сторін, фактично село було оточене.

13 серпня більше двох годин снаряди з «Градів» перекопували позиції бригади, а потім на штурм села пішли ворожі танки й піхота. Саме там, у Степанівці, українці вперше мали справу з російськими Т-90.

– За кілька днів надійшла команда відходити з боєм, – продовжує Михайло. – Йшли вночі вздовж кордону. Під обстрілами, через засідки, вогонь російських танків. Іноді здавалось, що все... кінець! Але ми вийшли і я, насамперед, зателефонував своїй дівчині, сказав, що живий. Далі мене призначили в інший підрозділ, який саме доукомплектовували. А потім відправили під Докучаєвськ. За тиждень до того там поліг у бою підрозділ однієї з механізованих бригад, а ми стали на їхнє місце. Уявляєте наші відчуття?

Під Докучаєвськом Михайло захопив у полон російського військового. Місцеві жителі, що підтримували Україну, повідомили: на трасі Донецьк–Маріуполь, за кілометр від українського блокпоста стоїть машина, у якій військові в одностроях із шевронами Росії. Михайло швиденько зібрав групу і навідався до тих військових. Їх було двоє. Росіяни помітили українців, почали відстрілюватися. Одного наші знешкодили, а другий був поранений.

– Не залишати ж його помирати. Я вийшов з-за своєї машини і пішов до нього. Зброю опустив, щоб той не лякався. Поки йшов, щось говорив йому, а сам думав, дивлячись на його автомат, спрямований на мене: «Чи правильно я роблю? Зараз він вистрелить, і я постраждаю за мою ж доброту. Може, краще розстріляти машину разом із ним?..» Так я підійшов до росіянина майже впритул. Наказав вийти, роззброїв його. Потім ми його перев'язали і відправили в тил, – у дрібницях переповідає Михайло.

Пізніше його підрозділ відправили у Піски, де офіцер зазнав поранення. Два осколки пробили руку і застрягли у грудній клітці. Лікар сказав: «Пощастило тобі, друже, важливих органів не зачепило». Потім госпіталь, реабілітація. Після повернення Михайла призначили на штабну роботу. Але за півроку офіцер відчув, що цілком відновився, і попросився назад у роту.

У червні 2016-го обійняв посаду її командира. А за місяць знову зайшов у район АТО й досі на передовій. Головне для нього – вийти у тому складі, що й зайшли, адже всіх чекають удома.

... Коли повертався з позиції, де зустрівся з Михайлом і записував його спогади, не давала спокою одна думка: чому він, в 2014-му, після всього пережитого під Степанівкою, зберіг життя пораненому російському військовому під Докучаєвськом? Адже відомо, що росіяни тоді поводилися зовсім інакше. Можливо, саме лицарською шляхетністю українці і відрізняються від росіян...

Алла НЕУРОВА, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри морально-психологічного забезпечення
діяльності військ Інституту морально-психологічного
забезпечення

«ВИХІД ІЗ ВІЙНИ» – НЕ МЕНША, ЯКЩО НЕ БІЛЬША ПРОБЛЕМА, АНІЖ «ВХОДЖЕННЯ У ВІЙНУ»

Фронтове покоління: уроки та висновки

Війна на сході України черговий раз підтвердила, що ефективність виконання підрозділами завдань за призначенням безпосередньо залежить від морально-психологічної готовності особового складу. Саме тому питанню щодо накопичення досвіду з організації власне морально-психологічного забезпечення бойових дій підрозділів ЗС України в зоні проведення Операції Об'єднаних Сил, а раніше – Антитерористичної операції, приділяється неабияке значення.

Активно залучені до цієї відповідальної роботи і фахівці кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ нашої Академії, які з початком збройного протистояння періодично виїжджають у зону бойових дій з конкретним завданням. У подальшому свої напрацювання вони ретельно аналізують, опрацьовують, а відтак узагальнюють у рекомендаційний матеріал для командирів (начальників) щодо організації морально-психологічного забезпечення у бойових умовах. Це – з одного боку. А з іншого, набутий досвід науково-педагогічні працівники якнайповніше використовують під час занять з майбутніми офіцерами.

До відрядження у зону ООС я відчувала, що мені бракує практичних знань з питань психологічного забезпечення бойових дій. Особливо, коли розглядала проблематику психологічних станів військовослужбовців у стосунках з курсантами, які пройшли через горнило війни. Тому, щоб подолати своєрідний бар'єр у спілкуванні з такими вихованцями, я відбула разом з офіцерами кафедри полковником Андрієм Романишином і підполковником Олександром Капінусом на Донбас.

Звичайно, дуже хвилювалась, адже ми одразу прибули в Авдіївку, де точилися запеклі бої. Назви таких небезпечних місць, як Промзона, шахта «Бутівка», «Зеніт», були на слуху у всієї країни. Працювали, як правило, в ротних і взводних опорних пунктах, а на прохання керівників оперативнотактичного угруповання – й у колективах, де були певні проблеми з питань організації МПЗ.

Особливо нелегко доводилося на так званих, «нульових» позиціях. Нашій появі щиро дивувалися, інколи не приховуючи посмішок, запитували, а чи не боялися сюди їхати? Власне у мене страх був. Особливо, коли вперше почула ворожі артилерійські

обстріли, роботу снайперів противника. Трохи няквіла і від неприхованої агресивної поведінки окремих військовиків, які сприймали нашу роботу за чергову перевірку...

Та згодом опанувала себе. Тим більше, що мала певну перевагу перед своїми колегами. Адже жінка на передових позиціях – дійсно дивина і тому, хто як не я повинна була якнайповніше відпрацювати усі питання, пов'язані з психологічною реабілітацією. Іншими словами, одні військовослужбовці вбачали у мені матір, інші – дружину чи просто наречену... Наприклад, вже після перших індивідуальних бесід молоді хлопці, котрі майже рік перебували на позиції, відверто розповідали про особисті проблеми з коханими, навіть просили, щоб я поспілкувалася з ними. Як зазначив один із них: «Там, де не чути стрільби, де немає артобстрілів, нас не розуміють!..». Відверто кажучи, після таких слів просто сльози наворачалися. І на їхні прохання «Приїжджайте!», завжди відповідала стверджувально. Бачила, що для них важливо, аби невдовзі у них знову з'явилася можливість виговоритися, щоб вони пересвідчилися, що не покинуті, що їхній біль та проблеми розділяють... Крім індивідуального

та групового консультування, ми проводили анкетування та оцінювання морально-психологічного стану особового складу, організовували заняття за цільовою тематикою, навчали військовослужбовців практичним діям з мобілізації та активізації психіки, подолання наслідків стресу, запобігання розвитку травматичних стресових розладів, бойових психічних травм, саморегуляції поведінки, забезпечували військовиків довідковим матеріалом, періодикою і літературою.

Я переконалася: стрес у зоні бойових дій на кожного впливає по-різному. Приміром, бачила військовослужбовця, який перебував у шоківому стані. Юнак просто «зайшов» у ступор і не міг вимовити ані слова. Такою була його реакція на можливу небезпечну ситуацію. Інший боєць потерпав від гіперзбудження і цілодобово очікував на небезпеку.

Ще один негативний стан, який притаманний нашим захисникам – це виснаження. Так, бійці на передовій надзвичайно перевтомлені. При цьому одні не могли заснути, інші – розслабитися між боями. Розповідали, що перед очима з'являються гнітючі картини, а в голові – безліч важких думок...

Досвід свідчить: переважна більшість тих, хто пережив психотравмуючу подію на війні, не матимуть у подальшому жодних проблем із психічним здоров'ям, такі люди одужують спонтанно. Тож в жодному разі не потрібно перебільшувати проблему, але водночас і не мінімізувати її.

Важливо також усвідомити, що немало й таких людей, у кого проблеми у сфері психічного здоров'я виникають не одразу, а з'являються через певний проміжок часу. Вони проявляються не лише як гострі стресові реакції (ГСР) та посттравматичні стресові розлади (ПТСР), але й у формі інших розладів, зокрема у зловживанні психоактивними речовинами, алкоголем, депресіях, порушенні контролю, спалаху злості, агресії тощо.

Якось ми з курсантами у відділенні психіатрії Львівської обласної клінічної лікарні розмовляли із колишнім снайпером, який воював в Афганістані і отримав контузію. Після повернення з війни у нього були ускладнення із адаптацією у мирне життя, прояви агресивної поведінки, а вихід мужчина знайшов у алкоголі. Посттравматичні стресові розлади у нього проявилися через десятиліття.

Отож «вихід із війни» є не меншою, якщо не більшою проблемою, аніж «входження у війну». В цьому неодноразово переконувалася у ході проведення польових занять з майбутніми офіцерами. Приміром, спостерігала, як курсант-атовець під час тренінгу щодо

формування психологічної стійкості під час надання першої долікарської допомоги, миттєво збліднів, чоло покрилося холодним потом, зіниці розширилися, погляд «застиг»... Коли запитала, що сталося, він, перевівши на мене погляд, відповів, що все нормально. Вже після бесіди з ним з'ясувала: у пам'яті юнака відтворились травмуючі спогади про війну (Flashback).

Дійсно, учасники бойових дій повертаються додому з величезним багажем психологічних переживань, іншим стилем поведінки, іншим ставленням до процесів, що відбуваються в державі. Це вносить значні зміни у їхній світогляд, звички. Допомогти воїнам повернутись до мирного життя не тільки тілом, але й душею, можливо лише за допомогою знань щодо психічних наслідків їхньої участі у бойових діях. В іншому випадку психічна травма, викликана непередбаченим зіткненням з мирним суспільством, яке вмить стало незрозумілим і чужим, може виявитися сильнішою за бойову психічну травму.

У цих умовах саме держава повинна вирішити, яким чином повернути у соціум повноцінних у психологічному відношенні громадян та водночас захистити суспільство від можливої агресії та неконтрольованої спонтанної воєнничості? Як вберегти ветеранів бойових дій (по суті, людей з «оголеною», незахищеною психікою) від травматичного впливу невдячного для них мирного життя?

Ветеран в'єтнамської війни, один із розробників системи реабілітації ветеранів військових конфліктів в США, відомий психолог Роберт Фрэнк Пьюселік сказав: «15 років знадобилося для того, щоб з війни повернулося не тільки моє тіло, але й свідомість». На фронті дійсно усе чітко й виразно: ось ворог – і ти повинен його перемогти, а твоя миттєва реакція – загорожа твого спасіння: якщо не вистрілиш першим – вб'ють тебе! Душевні надломи, зриви, озлобленість, непримиримість, підвищена конфліктність – з одного боку, та стомленість, апатія – з іншого, – як природна реакція організму на наслідки тривалого фізичного та нервового напруження у бойовій обстановці, стали характерними ознаками «фронтного» покоління.

Сьогодні можна констатувати: швидко, але непередбачене повернення учасника ООС-АТО до мирних умов життєдіяльності породжує низку психологічних проблем. Тут, вдома, воїн стикається з симптомами, які свідчать про його травмовану психіку. Наведу основні з них:

– повторні, нав'язливі спогади про події, з якими пов'язані образи, думки чи відчуття – травмуюча подія переживається знову і знову. Людина намагається забути про пережите, але спогади постійно нагадують про минуле;

– сновидіння про пережите подію, які повторюються та викликають тривогу, глибокі переживання психотравмуючих подій з відчуттям їхньої реальності;

– значний психологічний стрес під впливом зовнішніх та внутрішніх подразників, які символізують будь-який аспект травмуючої події чи нагадують про неї;

– у разі зіткнення із ситуацією, яка нагадує психотравмуючу, проявляються фізіологічні реакції: пітливість, оніміння кінцівок, відчуття слабкості та стиснення у горлі тощо;

– намагання уникнути думок чи розмов, пов'язаних із травмою – спроби уникнути дій, місць, людей, які викликають спогади про травму;

– часткова чи повна амнезія важливих аспектів травми – людина не може пригадати деякі епізоди того, що з нею відбувалося;

– втрата інтересу до значущих раніше видів діяльності, чи участі в них – людина стає байдухою до всього, чим раніше захоплювалася;

– відчуття відгородження від оточуючих, самотності навіть у колі родини, дітей, близьких і друзів;

– знижений настрій, постійне незадоволення собою та оточуючими, роздратованість, апатія;

У нас на кафедрі морально-психологічного забезпечення діяльності військ працює кабінет індивідуального психологічного консультування, де ми надаємо допомогу усім, хто звертається до нас. Переважна більшість серед відвідувачів – курсанти-атовці з проблемами, які виникли внаслідок їхньої участі у бойових діях. Ми допомагаємо їм повернутися з тієї війни, переоцінити побачене та пережите, повірити у себе і знайти шляхи щодо вирішення своїх проблем

– нездатність орієнтуватися на тривалу життєву перспективу. Формується коротка життєва перспектива, людина планує своє життя на короткий час, виникає відчуття «неперспективного майбутнього»;

– ускладнення під час засинання та порушення тривалості сну – нічні сновидіння, які відображають психотравмуючу ситуацію, нервові виснаження, тривожність, нездатність розслабитися, відчуття фізичного та душевного болю;

– роздратованість та спалахи гніву – в учасників бойових дій виникають бурхливі реакції агресії під час неочікуваних подій, які нагадують травматичні ситуації бойових дій (різкі звуки, крики, шум). Людина стає конфліктною, в суперечках застосовує насилля;

– труднощі під час концентрації уваги – людина не може зосередитися на чомусь, що необхідно пригадати. В деяких випадках концентрація уваги може бути достатньою, але тільки-но виникає стресовий чинник, як здатність зосереджуватися втрачається;

– невмотивована пильність – людина стежить за всім, що відбувається, відчуваючи небезпеку. Але ця небезпека не зовнішня, а внутрішня, часто вона проявляється в постійній фізичній напрузі, готовності в будь-який момент відбити зовнішню, чи поглати внутрішню загрозу;

– посилена реакція переляку – незначний шум, стук призводить до того, що людина починає бігти, голосно кричати. Різні звуки, запахи чи ситуації можуть легко стимулювати в особи спогади про травмуючі події, відчуття безпорадності та незахищеності.

Деякі дружини ветеранів говорять, що на війні їхні друзі половинки стали холодними, бездушними і безтурботними людьми. Дійсно, емоційні проблеми перш за все віддзеркалюються на сімейному житті. Статистика доводить: серед тих, хто одружився до армії і відразу після війни, саме з цієї причини надзвичайно велика кількість розлучень.

Не потрібно переконувати, що війна при всіх її негативних проявах дає можливість людині позбутися страху і невдач. Саме після запеклих боїв народжується віра в те, що найгірше залишилося у минулому, переосмислюються життєві погляди, відбуваються постійні порівняння: до війни і після неї, там, на війні і тут, в тилу. Ветеранові війни треба звикнути до нових реалій життя, яке так швидко стало для нього незнайомим. У нього на перший план виступає справедливість, він відчуває себе таким, що належав до категорії людей, які пізнали цінну людського вчинку. Все, що йому необхідно на перших порах, – шанобливе ставлення до нього.

Потрібно також пам'ятати, що ті, хто пройшов війну, за своєю психологією на п'ять – десять років доросліші за однолітків. Вони не завжди припускають поблажливий тон, тому що пережили війну і бачили те, про що багато хто знає тільки із кінофільмів та книг про неї.

У медиків свої погляди на те, як зменшити період адаптації таких людей, зробити його менш хворобливим.

Я ж переконана, що полегшують адаптацію до мирного життя належна соціальна підтримка, наявність високої самооцінки, емоційний самоконтроль, а також здатність об'єднати досвід інших зі своїм життєвим досвідом. Безумовно, розмова на цю тему, як правило, неприємна, позначається на нервовій системі ветерана війни. Та все ж вона потрібна. І тим, хто воював, і тим, хто чекав на них, і тим, хто зустрічає їх на життєвих дорогах.

Як зазначала вище, доволі поширені розлучення, подружні конфлікти пов'язані саме з нерозумінням дружинами стану чоловіка. Проблема надзвичайно важлива! Виникає питання: як вирішити її, хто допоможе подружжю? Відповідь: передусім сам ветеран повинен переосмислити свої дії та вчинки. Я щоразу наголошую: «Ти пройшов крізь пекло війни, а зараз боїшся психолога?». Закликаю їх заради зміцнення сімейних відносин, поліпшення взаєморозуміння, ліквідації сімейних негативних емоційних претензій обов'язково скористатися порадами фахівців.

Нашим курсантам та офіцерам, які брали участь у бойових діях, також раджу прискіпливіше ставитися до проблем своєї сім'ї. Піклуйтесь про себе! Знижуйте рівень стресу через здоровий спосіб життя. Більше практикуйте прогулянки на свіжому повітрі, не забувайте про щоденне фізичне навантаження, розслабляйтесь за допомогою улюбленої справи. А ще обов'язково пам'ятайте про достатній нічний сон (8-9 годин), або ж визначте, яка його тривалість є для вас оптимальною і дотримуйтеся її. В жодному разі не використовуйте алкоголь як снодійне. Не вживайте його і тоді, коли хочете позбутися негативних емоцій: це призводить до виникнення залежності. Віддайте перевагу правильному харчуванню, відмовтесь на час відновлення від напоїв, які збуджують нервову систему, зведіть до мінімуму перегляд новин по телевізору або в Інтернеті.

У нас на кафедрі морально-психологічного забезпечення діяльності військ працює кабінет індивідуального психологічного консультування, де ми надаємо допомогу усім, хто звертається до нас. Переважна більшість серед відвідувачів – курсанти-атовці з проблемами, які виникли внаслідок їхньої участі у бойових діях. Ми допомагаємо їм повернутися з тієї війни, переоцінити побачене та пережите, повірити у себе і знайти шляхи щодо вирішення своїх проблем.

Багато років поспіль писав про учасників бойових дій в Афганістані, про невиправдану війну, в якій загинуло більше трьох тисяч українців. А нині розповідаю про ветеранів АТО - ООС, які протистояли ворогу на Сході України. За офіційними даними на квітень поточного року у цій «гібридній» війні загинуло близько трьох з половиною тисяч військовослужбовців наших Збройних Сил та інших силових структур. Кращі сини України поклали своє життя за свободу і незалежність свого народу. Нас переповнює не лише гордість за їхню мужню та героїчну боротьбу з ворогом, але й сльози і смуток за полеглими, пам'ять про яких житиме вічно. А скільки українців, що вцілили у цьому жорстокому протистоянні, отримали поранення, контузії, стали інвалідами?.. Їхні спогади, розповіді про пережите у боротьбі з агресором та сепаратистами не можуть не хвилювати!

«Вдома про війну не говоримо»

*Науково-педагогічний працівник
кафедри ракетних військ і артилерії
капітан Андрій Манелюк – один з них.*

Він – вихованець нашого видового вишу і навчався у навчальному підрозділі, який тоді мав назву «кафедра наземної артилерії».

2013 року його, лейтенанта, було скеровано до 26 -ї артилерійської бригади.

Перша посада – старший офіцер протитанкової батареї – командир взводу вимагала чималих зусиль, адже становлення – це завжди напружена робота і над собою, і з підлеглими. У підрозділі 6 гармат МТ-12, і кожний розрахунок – це не чисельний, але окремий колектив, який потребував індивідуального підходу до навчання та виховання. Допомігав Андрієві, як заведено, командир батареї капітан Федір Папка, який нині у званні майора командує протитанковим дивізіоном. Саме йому, перш за все, завдячує Манелюк.

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

У березні 2014-го, майже одразу після подій на Майдані, артилерійська бригада полковника Андрія Малиновського була передислокована у Сумську область для прикриття кордону з Російською Федерацією. Місцем дислокації артбатареї, в якій служив Андрій Манелюк, став населений пункт Красний Яр. Згодом артилеристи перемістились до Вергунського роз'їзду, що відкривав шлях до Луганська. Фактично це було передмістя, де зайняли вогневі позиції гармати батареї.

– Те, як розгорталися події у подальшому, пам'ятатиму усе життя, – розповідає Андрій. – На третій день я і стрілець добробату «Київська Русь» Іван Рудний отримали завдання щодо корегування вогню. Вибрали найвищу точку у селищі, з якої було б зручно вести спостереження: розташувалися під дахом будинку на околиці.

Згодом лейтенант побачив, як праворуч від села озброєні люди, маскуючись, рухались до наших позицій. Сумнівів не було: це – ворог. Не гаючи часу, Андрій передав командирі взводного опорного пункту координати групи противника, і після кількох пострілів нашої артилерії вона почала відступ, зрештою, просто почали втікати. Та координати наших корегувальників засік і противник. Він миттєво накрив українських військовиків шаленим мінометним вогнем. Попри загрозу життю, відважні воїни не відступили, не полишили спостережного пункту.

– Річ у тому, що 120-міліметрова загроза могла завдати ураження по наших позиціях у будь-яку мить. Тому вирішив неодмінно засікти координати міномета, – продовжує розповідь Андрій. – Я чув постріли, розриви, але не бачив, як стріляв міномет. Невдовзі помітив у лісі димок та за відсутності далекоміру точно координати не визначити. Вирішив полишити спостережний пункт і разом з Рудним пробиватися до своїх. Та зробити це одразу не зміг: Івана було поранено. Я зніс його униз саме тоді, коли ворожа міна вдруге влучила прямісінько у будинок.

Лейтенанта відкинуло вбік і на якийсь час він втратив свідомість. Коли отямився, не усвідомлюючи того, що сам отримав поранення, перебіжками дістався ВОПу і повідомив, що поранений напарник потребує допомоги. А потім знову знепритомнів; ліва рука та нога були уражені

уламками... «Вже у шпиталі усвідомив, що життя врятував бронезилет і стіна будинку. трохи заспокоївся, що поранення та переломи кісток Івана також не загрожували його життю», – продовжує розповідь капітан.

За добу Манелюка доправили у звичайну поліклініку міста Щастя. Тут медпрацівники видалили з його тіла найбільші уламки. Потім були оперативні втручання та лікування у військових госпітальях у Харкові та Вінниці. Цей процес та реабілітація розтягнулися майже на чотири місяці. Деякі уламки міни у подальшому виходили самі, а інші й донині застрягли у тілі Андрія.

На засіданні МСЕК дійшли висновку: Манелюк до служби обмежено придатний, а відтак надали можливість знайти нестройову посаду. Її Андрієві запропонував начальник кафедри ракетних військ і артилерії полковник Сергій Свідерок.

Більше року офіцер обіймав в Академії посаду начальника навчально-тренувального комплексу кафедри РВіА. 2016 року Манелюка було нагороджено орденом «За мужність» III ступеня. А нині Андрій викладає курсантам другого курсу дисципліну «Бойова робота» та передає набутий бойовий досвід. Майбутні офіцери опановують дії біля гармати, міномета, бойової машини, навчаються підготовці та веденню вогню, поведженню із гарматою та боеприпасами тощо. Серед його вихованців минулого року відмінниками навчання стали старшина курсу сержант Богдан Усенко, командири групи молодші сержанти Василь Саноцький та Іван Тарасов.

У рідному Гайсині, що на Вінничині, Андрій буває лише під час відпустки. Радо зустрічає його сім'я – мати, Тетяна Андріївна, вітчим, Олександр Віталійович та двоє братів. До речі, один з братів, Віктор, добровільно призваний до війська, був в АТО на посаді водія, продовжує служити і сьогодні. Учасником бойових дій у зоні Антитерористичної операції є і вітчим Андрія, який служив прапорщиком на посаді командира автомобільного взводу.

– Про війну на Донбасі у нашій сім'ї не говорять, – підсумував нашу розмову капітан Манелюк. – Недобру пам'ять залишила вона. Але віримо в те, що переможемо і зроблять це віддані своєму святому обов'язку захисники України, у тому числі і вихованці нашої ушлявленої Академії!

Надзвичайно прикро, що війна на Сході України продовжує забирати життя, калічити наших захисників. Небезпека чатує скрізь, де точиться збройне протистояння. Чимало військовослужбовців гинуть від мінних пасток. За офіційною інформацією з липня 2014-го по січень 2018 року у зоні проведення ООС – АТО від мін постраждало понад тисячу військовослужбовців, близько двохсот із них загинули. У Центрі розмінування МО України створено карту інцидентів, які відбувалися із застосуванням вибухонебезпечних предметів і зокрема зазначається, що на Донеччині та Луганщині чи не найбільше втрат сталося саме через підриви на саморобних вибухових пристроях.

Поінформований – значить озброєний

На виконання розпоряджень керівництва оборонного відомства, в Українському війську розроблена та діє низка заходів, які покликані суттєво зменшити кількість таких втрат. Тут і підготовка саперів, кінологів, тісна співпраця з міжнародними партнерами, випробовування новітніх засобів інженерного озброєння, виїзні курси у зону ООС, групові навчання для військовослужбовців із частин, які залучатимуться до виконання бойових завдань.

Не залишається осторонь цих важливих заходів і наша Академія. І не лише тому, що провадить вишкіл фахівців для підрозділів бойового (оперативного) забезпечення. Віднедавна у виші започатковано спеціальний курс «Мінна безпека та протидія саморобним вибуховим пристроям» для курсантів усіх спеціальностей.

– Необхідність такого кроку – вимога часу і зумовлена тим, що сучасне збройне протистояння характеризується широким використанням диверсійних, партизанських і терористичних дій, нерівномірністю розташування і різними за масштабами осередками опору незаконних збройних формувань, непередбачуваністю їхніх дій, – зазначає начальник кафедри тактики підрозділів бойового (оперативного) забезпечення полковник Юрій Фтемов. – Не є таємницею, що значних втрат зазнають наші військовослужбовці у протиборстві з ворогом під час подолання як своїх мінних полів, так і противника, а також під час необережного поводження з вибухонебезпечними предметами. Саме тому ми впровадили такий курс, аби наші вихованці набули конкретних вмій та навичок під час поводження з мінами, навчилися розпізнавати вибухонебезпечні предмети і при потребі могли знешкодити їх. Вони повинні бути всебічно поінформовані та навчені, аби щонайменший прояв халатності чи незнання, невміння спрогнозувати наслідки дій не призвели до небезпеки, втрати людей!

На переконання офіцера, випускники Академії нинішнього року відбули у війська з належним багажем знань з цього питання. Вони першими пройшли вишкіл у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, а під час контрольних занять показали тверді знання та навички. Тому у керівника кафедри не виникає жодних сумнівів, що вихованці вишу не розгубляться ані перед хаотично встановленими противником протитанковими і протипіхотними мінами, ані саморобними вибуховими пристроями чи боеприпасами, що не вибухнули. Вони чітко знають алгоритм своїх

дій у разі тієї чи іншої небезпеки, що дозволить зберегти їхнє життя та життя підлеглих, захистити від каліцтва тощо.

Викладач кафедри полковник запасу Василь Мельник, який свого часу набув неоціненного досвіду з розмінування під час служби в Афганістані, вважає, що неабияку увагу у підготовці майбутніх офіцерів потрібно приділяти під час поводження із саморобними вибуховими пристроями. Вони специфічні хоча б тому, що важко спрогнозувати, що коїлося у голові того, хто виготовляв їх. «Тому на кафедрі, – пояснює офіцер, – ми збираємо щонайменшу інформацію про такі вибухові засоби ураження, знаємо і про боеприпаси, які застосовуються, як основні заряди для виготовлення СВП, і про пастки, які використовує ворог. Ми опрацьовуємо всю інформацію, яка надходить до нас, аналізуємо її, щоб «озброїти» нею і курсантів, і тих, хто навчається на різноманітних курсах підготовки та перепідготовки».

Цей курс є логічним продовженням навчальної дисципліни «Інженерна підготовка». Головна мета занять, яку поставили перед собою досвідчені викладачі підполковник Юрій Білик, майор Олег Бричинський, капітан Володимир Кирильчук та інші – ознайомити майбутніх офіцерів із типами боеприпасів, що застосовуються для влаштування пасток, способами їх використання за допомогою замкачів, по дротах та радіо, навчити вирізняти демаскуючі ознаки місць розташування, способи маркування виявлених СВП, порядку їхнього пошуку та знищення.

– Надзвичайно приємно, що після завершення курсу курсанти неодноразово звертали до мене із пропозицією повторити його ще раз, – не без задоволення розповідає полковник Юрій Фтемов. – А значить вони усвідомили важливість набуття конкретних знань та навичок, які у подальшому позначатимуться на виконанні ними бойового завдання в зоні проведення ООС. Гадаю, не важко буде виділити час на такі тренування, передусім для курсантів випускного курсу. Плануємо також проводити подібні заняття із слухачами курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

ПОЛЕ ГАРТУЄ

На базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки завершилася первинна військово-професійна підготовка цьогорічних першокурсників Національної академії сухопутних військ. Упродовж декількох тижнів дівчата та юнаки, які вступили до вишу після закінчення шкіл та ліцеїв, опанували ази військової справи. Щодня першокурсники на різних навчальних ділянках полігону отримували знання та практичні навички з тактики, зв'язку, інженерної, вогневої підготовки та інших дисциплін. Особливо яскравим моментом для першокурсників стало подолання смуги психологічної підготовки, де вони у складних умовах, підтримуючи один одного, долали важкі перешкоди. Вже незабаром першокурсники повернуться до пункту постійної дислокації, де складуть Військову Присягу на вірність українському народу.

Текст і фото
старшого лейтенанта
Анастасії КМІН

Офіцерське звання – за рік навчання

«Лідерські курси» – саме таку назву дістав проект, ініційований Міністерством оборони України, з підготовки кваліфікованих офіцерських кадрів для Українського війська за один рік, який відбувся на базі нашого військового вишу. Його особливістю є можливість для будь-якого громадянина України, молодшого за 30 років, поповнити офіцерський корпус. І неважливо, чи це цивільна людина, чи військовослужбовець, головне – бажання стати офіцером, мати освіту, не нижчу за рівень «бакалавр» та бути придатним до військової служби за станом здоров'я.

Завдяки багаторівневій інформаційній кампанії в Академію надійшла чимала кількість заяв від охочих стати кадровими офіцерами за визначений час. Вони представляли майже усі регіони України та різноманітні вікові групи від 19 до 30 років. Після проведення конкурсу відбіркова комісія зарахувала на навчання три десятка осіб, які впродовж року опануватимуть спеціальності «Бойове застосування механізованих з'єднань, військових частин та підрозділів» і «Бойове застосування з'єднань, військових частин та підрозділів самохідної артилерії».

Пілотний проект є свого роду експериментом. Адже формат підготовки офіцерів всього за один рік у системі вітчизняної військової освіти впроваджений вперше. За такий короткий час здобути офіцерське звання мають можливість не лише військовослужбовці, але й ті громадяни нашої держави, котрі не мали жодного відношення до війська. Головна вимога – наявність вищої освіти. До слова, схожий підхід щодо підготовки кваліфікованих офіцерських кадрів вже давно

успішно зарекомендував себе у багатьох передових країнах, зокрема у країнах-членах НАТО.

Керівництво Академії наголошує: оскільки проект є пілотним, існує можливість внесення коректив як у навчальний, так і в організаційний процеси. Зрозуміло, у подальшому планується значно збільшити кількість військових спеціальностей, за якими навчатимуться майбутні офіцери. Також буде розширений перелік напрямів підготовки, а вступити на навчання на «Лідерські курси» зможуть як чоловіки, так і жінки, залежно від ліцензійного обсягу та державного замовлення.

Тимчасовий виконавч обов'язків заступника начальника Національної академії сухопутних військ з морально-психологічного забезпечення підполковник Антон Миронович спростував скептицизм стосовно можливості неякісної підготовки кадрових офіцерів за такий короткий термін часу. «Якщо взяти до уваги, що під час навчання курсантів у військових вишах приділяють значну кількість часу вивченню базових дисциплін гуманітарного або технічного спрямування,

– роз'яснює Антон Вікторович, – то протягом «лідерських курсів» цього не потрібно робити. Адже до нас приходять люди, які вже мають достатній освітній рівень, тому впродовж року вони вивчатимуть тільки військові дисципліни. Навчання розпочнеться з 1 вересня».

А ось призначатимуть випускників курсів на посади лише командирів взводів. Для переходу на вищий рівень управління такі офіцери обов'язково проходять додаткові курси підвищення кваліфікації.

– На час навчання курсанти пілотного проекту підписуватимуть контракт на проходження служби солдатів та сержантів і вже з перших його днів отримуватимуть відповідне матеріальне та грошове забезпечення у розмірі 7 тисяч гривень, – додає підполковник Антон Миронович. – Після закінчення курсу та за умови успішного складання іспитів вони отримають звання молодшого лейтенанта та укладатимуть контракт на проходження служби вже на посадах офіцерського складу терміном відповідно до чинного законодавства.

В ЕФІРІ – «ХВИЛЯ ПЕРЕМОГ». Радіо для тих, хто радіє життю і перемагає!

Старший лейтенант
Марія МАРТИНОВА

З початком року в Національній академії сухопутних військ постало питання про відродження власного радіомовлення. Іншими словами, було прийнято рішення «запустити» курсантське радіо, яке, до речі, активно працювало спочатку за часів Львівського вищого військово-політичного училища, а згодом у Львівському військовому інституті, коли виш здійснював підготовку для армії військових журналістів. Зараз до створення радіогазети долучаються майбутні культурологи та виховники.

Ініціатором виступило керівництво Академії, яке переконане, що питання формування свідомості майбутніх офіцерів через засоби масової інформації в умовах війни на Сході України має неабияке важливе значення. Не випадково командування вишу свого часу ініціювало та підтримало створення власних телевізійних та друкованих проєктів.

Відтак курсанти, окрім безлічі інших державних ЗМІ, мають можливість обирати і наші академічні джерела інформації. До речі, на сайті нашого вишу щоденно оперативно подаються новини щодо діяльності вишу, у журналі «Офіцер України» розповідається про життєдіяльність Академії, цікаві та непересічні особистості, зв'язки із закордонними військовими навчальними закладами, проблеми, які доводиться вирішувати у процесі вишколу майбутніх офіцерів. А героями телепередачі «Звіт'яга» є також курсанти, офіцери та науково-педагогічні працівники вишу, якими пишаються у нашому дружньому колективі.

Як бачимо, обсяг інформації про життєдіяльність Академії достатньо великий, тому власне і відродили академічне радіомовлення. Віднедавна щотижнева радіогазета «Хвиля перемог» долучилася до висвітлення процесу навчання, дозвілля курсантських колективів, досягнень та проблемних питань на шляху отримання курсантами знань та навичок тощо.

Автор і незмінна ведуча «Хвилі перемог» – капітан Юлія Лівінська, яка

2000 року закінчила наш виш з дипломом із відзнакою за спеціальністю «військова журналістика», офіцерську службу розпочала у Севастополі в телерадіоцентрі ВМС «Бриз», який згодом перетворили у телерадіокомпанію Міністерства оборони України. Вона успішно працювала телевізійним та радіожурналістом, неодноразово її передачі відзначалися нагородами та грамотами. Доречно додати, що після анексії Криму та Севастополя, колектив «Бриз» не зрадив військовій присязі та професійному обов'язку, передислокувався до Одеси і там продовжив свою роботу.

У минулому капітан-лейтенант, а нині капітан Юлія Лівінська – офіцер прес-служби Національної академії сухопутних військ. На новому місці служби, зрозуміло, що і нові завдання. Вона разом із колегами працює над інформаційним наповненням академічного сайту та журналу «Офіцер України», та вже півроку виступає автором і незмінною ведучою радіогазети.

– Чому «Хвиля перемог»? – перепитує Юлія. – Як на мене, це досить символічна назва, яка має особливий зміст в час, коли триває протистояння агресору на Сході, коли ціною життя відвоюємо мир та спокій в Україні. І роблять це військовослужбовці, у тому числі офіцери, які пройшли вишкіл в нашій Академії. Саме бути переможцями закликаємо ми нинішніх курсантів, навчаємо перемагати себе у будь-яких найскладніших ситуаціях, перевершувати і вдосконалювати

власні можливості.

Так, «Хвиля перемог» створена саме для курсантської аудиторії. Майбутні офіцери дізнаються про останні події у Вітчизняному війську та Академії. Саме курсанти в основному є героями передачі, вони розповідають про свої досягнення, бачення майбутньої офіцерської служби. Зокрема, з великою цікавістю сприйняли слухачі розповідь про випускницю лейтенанта Анну Новак, яка зійшла на третю сходинку п'єдесталу на міжнародному марафоні, що проходив в Одесі.

Традиційними є радіонарис про цікавих та неординарних людей. Героїнею одного із випусків була старший викладач кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ Ірина Гузенко.

До участі у радіопередачах залучалися молоді лейтенанти, політичний експерт, історик та журналіст Євген Магда, який розповідав слухачам про інформаційну гігієну і особливості «гібридної» війни. Від собріолога (наука про тверезість) Юрія Оробця слухачі дізналися про те, як дотримуватись здорового способу життя і як не стати залежним від шкідливих звичок.

Традиційною стала рубрика «Слово пастиря» із розповідями військового капелана, настоятеля храму святого Архистратига Михаїла отця Андрія Хомишина про діяльність церкви у війську та основні церковні свята.

Попереду на слухачів чекає ще багато цікавинок, у тому числі лунатимуть пісні кращих українських виконавців. Тож долучайтеся до хвиль академічного радіо.

«ГОТУЄМО ОФІЦЕРІВ НЕ ДЛЯ

Більше 800 студентів військової кафедри Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного із двох десятків вишів Львова присягнули на вірність Україні. Після дворічного навчання – це останній крок на шляху до присвоєння їм звання «молодший лейтенант за пасу».

Капітан
Юлія ЛІВІНСЬКА

Традиційно урочистості пройшли на плацу, де під прискіпливими поглядами батьків, рідних та близьких юнаки та дівчата склали Військову присягу.

На урочистості з цієї нагоди прибули перший заступник голови Львівської обласної державної адміністрації Ростислав Замлинський, перший заступник голови Львівської обласної ради Андрій Білоус, заступник міського голови міста Львова – керуюча справами виконкому Львівської міської ради Марта Литвинюк, народний депутат України Андрій Антоніщак, командири військових частин Львівського гарнізону та представники духовенства.

Начальник видового військового вишу генерал-лейтенант Павло Ткачук привітав студентів із цим важливим моментом у їхньому житті та подякував за виявлену наполегливість в опануванні військового фаху: «За два роки навчання у стінах Національної академії ви отримали військові знання та навички, загартували свою волю і характер. Тепер ви – повноправні захисники нашої Батьківщини», – зауважив він.

Відверто кажучи, донедавна у нас в державі до тих, хто отримував офіцерське звання після навчання на кафедрі військової підготовки, ставлення було неоднозначним. Адже вважали, що саме таким чином вони уникали строкової служби. Хоча переважна більшість юнаків та дівчат з присвоєнням офіцерського звання передусім мріяла потрапити на службу у силові структури, на митницю тощо. Та якщо загалом щороку в Україні звання молодшого лейтенанта запасу отримували близько 10 000 осіб, то МВС чи СБУ, прокуратуру «підсилювали» лише сотня-дві з тих, хто навчався на військових кафедрах.

– І у Збройних Силах їх було небагато. Правда, з початком російської агресії на Сході, чи то у добровільному порядку, чи за мобілізацією, наші вихованці відбували

на фронт, – розповідає завідувач військової кафедри нашої Академії полковник запасу Анатолій Тумашов. – За відгуками із військ, вони доволі пристойно виконували свої службові обов'язки. Є й такі, хто за виявлені мужність та героїзм отримав державні нагороди. Серед таких і старший лейтенант Руслан Філіпсонов, який удостоєний ордена Богдана Хмельницького, і який служить в Академії. Ми давно визначилися: готувати офіцерів не для запасу, а для війська!

Упродовж двох років студенти навчалися за програмою офіцерів запасу на військовій кафедрі Академії. Вони наполегливо опановували обраний фах і за висловлюваннями їхніх наставників, робили це свідомо, адже розуміли, що набуті знання та навички при потребі знадобляться під час служби у військах.

Колектив кафедри складається із досвідчених науково-педагогічних працівників, серед яких кандидати наук, доценти, котрі виплекали не одне покоління гідних офіцерів для Українського війська. Та одна справа – готувати офіцерів у мирний час, а інша – коли на рідній землі тривають бойові дії. Події в країні конкретно позначилися на вишколі, адже зміна поглядів щодо ведення бойових дій створює підґрунтя для кардинальних перетворень у системі підготовки студентів за програмою офіцерів запасу. Тому основним завданням колективу було узагальнити та впровадити досвід бойової діяльності військ в умовах проведення АТО-ООС, внести зміни до програм навчальних дисциплін тактичної й тактико-спеціальної спрямованості, посилити практичну складову у підготовці майбутніх офіцерів, здійснити перехід на нові стандарти тощо.

Теорія – теорією, але доволі часу було приділено також прищепленню майбутнім офіцерам практичних навичок та умінь. Польовий вишкіл в умовах, максимально наближених до бойових, проходив у

ЗАПАСУ, А ДЛЯ ВІЙСЬКА!»

«... після складання Військової присяги на вірність українському народові, здобуття у своїх базових вишах освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», буде оголошено наказ Міністра оборони України, на підставі якого юнакам та дівчатам буде присвоєно первинне військове звання «молодший лейтенант запасу»».

Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, де згідно із навчальним планом провадилися обов'язкові групові та практичні заняття із реальними зразками озброєння та військової техніки. Юнаки та дівчата виконували вправи зі стрільби з різноманітних зразків стрілецької зброї, шліфували набуті теоретичні знання з тактики, інженерної підготовки, захисту від зброї масового ураження та інших військових дисциплін, додали перешкоди навчально-тренувального комплексу психологічної підготовки.

– Повний курс за програмою підготовки офіцерів запасу завершився державними іспитами, під час яких наші вихованці продемонстрували ґрунтовні знання, що свідчить про їхнє бажання бути дійсно офіцерами і в разі потреби фахово служити у війську, – розповідає Анатолій Тумашов. – А це цілком реально, адже після складання Військової присяги на вірність народові України, здобуття у своїх базових вишах освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», буде оголошено наказ Міністра оборони України, на підставі якого юнакам та дівчатам буде присвоєно первинне військове звання «молодший лейтенант запасу». Тож, вони матимуть реальну можливість укласти контракт зі Збройними

Силами України та проходити військову службу на офіцерських посадах.

... Цього дня підтримати та привітати випускників прийшли рідні та близькі.. Полковник запасу Микола Тимошук зазначив, що юнаки та дівчата зробили відповідальний крок, який переконливо свідчить, що Україна в їх особі отримала достойних патріотів, які готові стати у лави захисників Вітчизни.

Також з напутніми словами до юнаків та дівчат звернувся випускник військової кафедри Національної академії, учасник антитерористичної операції, лицар ордена Богдана Хмельницького III ступеня старший лейтенант Руслан Філіпсов.

– Чотири роки тому я стояв на цьому плацу і з хвилюванням проголошував слова Військової присяги. А коли настав час і покликала Батьківщина, я не вагаючись став на її захист. Переконаний, що і ви, отримавши за два роки навчання військовий фах, підтвердите горде звання офіцера, – зазначив старший лейтенант Руслан Філіпсов.

Тож немає сумніву: знання та навички, отримані студентами, обов'язково знадобляться їм у подальшому. Особливо тим, хто пов'яже своє життя з військом, і саме нині, коли потрібно дати гідну відсіч агресору на сході України.

НАТО І РОСІЯ.

Військова відповідь Альянсу на загрози з боку Москви

Збройна агресія режиму Путіна проти України обумовила якісні зміни у геополітичній ситуації в світі, а саме – відновлення «холодної» війни між Росією та Заходом фактично на рівні часів колишнього СРСР і навіть гостріше.

З огляду на це, керівництвом НАТО була розпочата реалізація комплексу дій, спрямованих на посилення захищеності Європи від військових загроз з боку Російської Федерації.

НЕЗАЛЕЖНИЙ
АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
ГЕОПОЛІТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
«Борисфен Інтел»

Так, згідно з рішеннями Уельського (вересень 2014 року) та Варшавського (липень 2016 року) самітів НАТО була змінена стратегічна концепція Альянсу в плані повернення до завдань відбиття можливого військового вторгнення зі Східного напрямку, а також здійснена низка кроків із вдосконалення інфраструктури та посилення військового потенціалу Північноатлантичного союзу в Європі.

Насамперед такі кроки включали: модернізацію системи бойового управління НАТО; підвищення здатності Альянсу до оперативного реагування на кризові ситуації, в т. ч. агресивні дії Росії із застосуванням елементів «гібридних» війн; розгортання військових підрозділів НАТО на найбільш небезпечних напрямках – у Балтійському та Чорноморському регіонах; відновлення можливостей швидкого нарощування угруповання військ Альянсу на Європейському ТВД за рахунок переміщення з'єднань та частин американської армії з континен-

тальної частини США.

Зокрема, в цьому плані протягом останніх років були розгорнуті:

- штаб об'єднаного армійського корпусу швидкого розгортання «Північний Схід» (управління – м. Щецин, Польща; входить до складу Субрегіонального командування ОЗС НАТО «Північний Схід»; включає три механізовані/мотопіхотні дивізії від ЗС Польщі, ФРН та Данії);
- штаб об'єднаної дивізії «Південний Схід» (управління – м. Бухарест, Румунія; входить до складу Субрегіонального командування ОЗС НАТО «Південний Схід»; включає по одній бригаді від ЗС Румунії та Болгарії);
- чотири багатонаціональні батальйонні тактичні групи на території Польщі, Литви, Латвії та Естонії;
- механізована/танкова бригада ЗС США на території Польщі (штаб – м. Ельблонг, Польща; знаходиться на ротаційній основі) та бригада армійської авіації ЗС США на території ФРН,

а також бригадний комплект (за деякими оцінками – до чотирьох бригадних комплектів) бойової техніки на складах у Німеччині та Бельгії;

• місія повітряної поліції НАТО в Чорноморському регіоні на основі ВПС Великобританії з місцем дислокації в Румунії (призначена для посилення протиповітряної оборони Румунії та Болгарії); аналогічна місія діє у Балтійському регіоні.

Крім того, була втричі збільшена чисельність Сил реагування НАТО – до 40 тис. військовослужбовців. Прийнято також рішення щодо введення початкового рівня оперативної готовності системи ПРО США/НАТО в Європі, яка включає комплекс протиракет в Румунії (24 протиракти SM-3 Block IV для перехоплення балістичних ракет середньої та меншої дальності) та кораблі США/НАТО з системою «Aegis» у Середземному і Чорному морях.

Поряд з цим, згідно з рішенням саміту НАТО в червні ц. р. на рівні міністрів оборони країн-членів Альянсу, до 2020 року передбачається:

• створення двох нових командних структур НАТО у м. Норфолк (штат Вірджинія, США) та у м. Ульм (ФРН), призначених для управління заходами з переміщення американських військ з континентальної частини США до Європи та їх логістики у випадку виникнення військового конфлікту;

• введення в дію плану підвищення бойової готовності військ НАТО. У складі сил Альянсу буде перебувати 30 мотопіхотних батальйонів, 30 авіаційних ескадрилей та 30 бойових кораблів, готових до бойового застосування у стислі терміни.

У свою чергу, в травні ц. р. керівництво США прийняло рішення щодо відновлення 2-го флоту американських ВМС, який був розформований в 2011 році. До зони відповідальності об'єднання увійдуть Північна Атлантика та східне узбережжя США. За часів Радянського Союзу головним завданням 2-го флоту ВМС США була протидія Північному флоту СРСР та забезпечення перекидання американських військ до

Європи через Атлантику.

Водночас, симетрично до дій Росії, США та НАТО активізували заходи оперативної і бойової підготовки в Євроатлантичній зоні та у Балтійському і Чорноморському регіонах з відпрацюванням планів відбиття збройної агресії з боку РФ. Головні елементи навчань включають: розгортання штабів, систем управління та зв'язку; організацію територіальної оборони; вихід в райони оперативного призначення Сил швидкого реагування; переміщення американських військ з континентальної частини США до Європи; проведення оборонних та контрнаступальних операцій. У минулому, 2017-му році найбільш важливими з таких навчань були:

- у Балтійському регіоні – «Bison Drawsko» (січень) в Польщі; «Spring Storm» (травень) в Естонії; «Saber Strike» (травень) в Латвії; «Steadfast Cobalt» (травень–червень) в Литві; «Baltops» (червень) у територіальних водах ФРН,

Польщі, Естонії, Швеції та Фінляндії; «Dragon» (вересень) у Польщі; «Silver Arrow» (жовтень) в Латвії;

- у Чорноморському регіоні – «Sea Shield» (лютий) та «Poseidon» (березень) у західній частині Чорного моря; «Noble Jump» (травень) в Румунії, Болгарії та Греції; «Sea Breeze» (липень) та «Rapid Trident» (вересень) в Україні; «Noble Partner» (серпень) та «Agile Spirit» (вересень) в Грузії.

Серія аналогічних навчань проводиться і у поточному, 2018 році. Зокрема, з початку року найбільш показовий характер мали:

- навчання (операція) ЗС США «Atlantic Resolve» – з відпрацювання питань та здійснення практичного переміщення підрозділів американських військ з континентальної частини США до Європи. У рамках навчання/операції «Atlantic Resolve» у травні ц. р. до Польщі була переміщена техніка та особовий склад 1-ї танкової бригадної бойової групи зі складу 1-ї кавалерійської дивізії ЗС США, яка має

замінити 2-у танкову бригадну бойову групу зі складу 1-ї піхотної дивізії ЗС США. Переміщення особового складу здійснювалось літаками військово-транспортної авіації, а техніки – трьома транспортними суднами через порт Антверпен у Бельгії. Загалом було переміщено близько 3,5 тис. військовослужбовців, 87 танків «Abrams», 18 самохідних гаубиць «Paladin», 125 бойових машин піхоти «Bradley», а також інша техніка;

- навчання ОЗС НАТО «Saber Strike» – з вирішення завдань захисту країн Балтії та Польщі від нападу з боку РФ. Навчальні заходи проводились з 3 по 15 червня ц. р. на території згаданих країн за участю близько 18 тис. військовослужбовців з 19-ти країн-членів НАТО та партнерів Альянсу, в т. ч. США, Великобританії, ФРН, Канади, Норвегії, Італії, Іспанії, Данії, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Словенії та Албанії.

По суті, навчання ОЗС НАТО «Saber Strike» має

симетричний характер у відношенні спільного СКШН ЗС Росії та Білорусі серії «Захід». Виходячи з цього, «Saber Strike» включає два основних епізоди, а саме – відбиття наступу російських військ через т. зв. Сувалкський коридор з території Білорусі в напрямку Калінінградської області Росії, а також нанесення контрудару з форсуванням р. Неман (на одній зі своїх ділянок протікає по кордону між Росією та Литвою).

Особливостями навчання є часткове розгортання об'єданого армійського корпусу «Північний Схід» на території Польщі, посилення стратегічного ядерного компоненту ЗС США в Європі за рахунок переміщення стратегічних бомбардувальників В-52Н та В-1В на авіабазу Ферфорд у Великобританії, а також активізація розвідки збройних сил Росії у Балтійському регіоні.

Як правило, на фоні навчання «Saber Strike» проводиться також і низка інших заходів оперативної та бойової підготовки ОЗС НАТО, окремих країн-членів Альянсу та їх партнерів. Зокрема, в цьому році такими заходами стали міжнародні навчання «Summer Shield XV» в Латвії та міжнародні змагання «Strong Europe Tank Challenge 2018» у Німеччині (за участю українського танкового підрозділу з танками Т-84).

Зазначені заходи США та НАТО викликають агресивну риторику Москви, яка всупереч очевидним фактам намагається перекласти на них відповідальність за посилення військової напруженості в Європі та загалом у світі. Так,

російські політики та ЗМІ звинувачують Вашингтон і Брюссель у «відпрацюванні планів нападу на Росію», а також «свідомому загостренні обстановки під час Чемпіонату світу з футболу в РФ з метою його зриву».

Водночас поширюються чутки про нібито підготовку України до силових дій з відновлення контролю над «ДНР» і «ЛНР», що планується нею в умовах відволікання уваги Росії на навчання ОЗС НАТО «Saber Strike». При цьому керівництво РФ виступає з відвертими погрозами на адресу України, фактично підтверджуючи свою участь у збройному конфлікті на Донбасі. За словами президента РФ В. Путіна під час прямої лінії 7 червня ц.р.: «Україна матиме суттєві проблеми з її державністю у випадку нападу на «ДНР» і «ЛНР», які підтримуються Росією».

Все це підкріплюється черговими заходами Росії з демонстрацією військової сили. В червні ц. р. у Південному військовому окрузі ЗС РФ, у т. ч. в окупованому Криму, була розпочата серія навчань за участю мотострілецьких, танкових, десантних та авіаційних підрозділів. Зокрема, 6–8 червня ц. р. в Криму були проведені масштабні навчання ЗС РФ із залученням близько 6 тис. військовослужбовців, 100 літаків та вертольотів, у т. ч. винищувачів Су-30СМ та бомбардувальників Су-34,

систем ППО С-400 та берегових ракетних комплексів «Бал» і «Бастіон». У ході навчань вперше з часу окупації Росією півострова здійснювались реальні пуски ракет «повітря-повітря» та «повітря-земля». По суті, навчання в Криму стало відповіддю Росії на навчання ОЗС НАТО «Saber Strike».

У цілому наведені факти засвідчують подальше посилення конфліктного потенціалу у відносинах між Росією та США і НАТО, що супроводжується підвищенням протистояння сторін у військовій сфері. При цьому основними районами їхньої військової активності залишаються Балтійський і Чорноморський регіони, що безпосередньо торкнуться також і України.

Слід також відзначити збереження єдності НАТО з основних питань, що стосуються забезпечення євроатлантичної безпеки, незважаючи на певні суперечності між США та європейськими країнами Альянсу стосовно обсягів їхніх військових витрат. Саме тому НАТО залишається найбільш потужною військовою силою в світі та головним стримуючим чинником неоімперських амбіцій Москви.

Випускник Національної академії
сухопутних військ, лицар ордону
«За Мужність» III ступеня
лейтенант Андрій ПЕЦ
Фото Сергія ЛИТВИНЮКА

